

Nr 107.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående Sveriges anslutning till Förenta nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (Unesco); given Stockholms slott den 4 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
Enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Josef Weijne.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att Sverige skall fr. o. m. den 1 januari 1950 ansluta sig till Unesco (»United Nations educational, scientific and cultural organisation«).

Enligt Unescos stadgar förutsättes, att varje medlemsstat skall upprätta nationella Unescoråd, bestående av representanter för statliga myndigheter och enskilda sammanslutningar, som syssla med frågor rörande undervisning, vetenskap och kultur. För Sveriges del föreslås såsom ett provisorium, att en kommitté tillsättes med uppgift dels att framlägga definitivt förslag om hur det svenska Unescorådet bör organiseras och dels att, intill dess ett sådant träder i funktion, tjänstgöra såsom provisoriskt svenskt Unescoråd.

Kostnaderna i samband med Sveriges anslutning till Unesco beräknas för budgetåret 1949/50 till 490 000 kronor. Erforderliga anslag härför äskas i propositionen.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 4 mars 1949.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under bilagan åttonde huvudtiteln, punkten 367, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor till Kostnader i samband med Sveriges anslutning till Unesco. Jag framhöll i samband därmed, att jag hade för avsikt att föreslå, att för 1949 års riksdag skulle framläggas proposition om Sveriges anslutning till denna organisation (United Nations educational, scientific and cultural organisation).

Sedan detta ärende numera färdigberetts, ber jag att få ånyo anmäla detsamma.

På konferensen i San Francisco i april—juni 1945, varvid de under det andra världskriget allierade staterna utarbetade grundvalarna för den nya internationella säkerhetsorganisationen, benämnd »Förenade Nationerna», väcktes förslag om att inkalla en konferens med uppgift att diskutera och, om så befundes lämpligt, bilda en Förenade Nationernas organisation för undervisning, vetenskap och kultur.

Detta förslag vann allmän anslutning och på inbjudan av de engelska och franska regeringarna ägde en sådan konferens rum i London den 1—16 november 1945. I konferensen deltog representanter för 43 stater, varjämte en stat och 8 internationella organisationer voro företrädade genom observatörer. Sverige var icke företrätt vid konferensen. Denna beslöt att bilda den föreslagna organisationen, som fick namnet Förenade Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (United Nations educational, scientific and cultural organisation), vanligen efter den engelska förkortningen benämnd Unesco. Stadga för organisationen utarbetades och antogs. Vidare tillsattes en förberedande kommission med huvudsakligaste uppgift att förbereda första mötet med organisationens generalkonferens, vilket skulle äga rum i Paris i november 1946. Stadgan underteck-

nades den 16 november 1945 av 39 stater, nämligen Argentina, Belgien, Brittiska Riket, Bolivia, Brasilien, Canada, Chile, Colombia, Cuba, Danmark, Dominikanska Republiken, Ecuador, Egypten, Filippinerna, Grekland, Guatemala, Haiti, Indien, Irak, Iran, Jugoslavien, Kina, Libanon, Liberia, Luxemburg, Mexiko, Nederländerna, Nicaragua, Norge, Panama, Peru, Polen, Saudi-Arabien, Sydafrikanska Unionen, Syrien, Tjeckoslovakien, Turkiet, Uruguay och Venezuela.

Av dessa stater ha t. o. m. den 30 januari 1949 samtliga med undantag av Chile, Guatemala, Jugoslavien, Nicaragua och Panama ratificerat stadgan. Vidare har denna undertecknats och ratificerats av ytterligare följande 11 stater, nämligen Afganistan, Amerikas Förenta Stater, Australien, Frankrike, Honduras, Italien, Nya Zeeland, Salvador, Schweiz, Ungern och Österrike. Således ha hittills sammanlagt 45 stater inträtt som medlemmar i organisationen.

Stadgan trädde i kraft den 4 november 1946. Den föreligger i original på engelska och franska språken, vilka båda texter skola äga samma vitsord. Stadgan torde i engelsk och fransk avfattning med svensk översättning få fogas såsom bilaga till statsrådsprotokollet i detta ärende (*Bilaga 1*).

En av Unesco och Förenta Nationernas ekonomiska och sociala råd diskuterad överenskommelse mellan Unesco och Förenta Nationerna godkändes av sistnämnda organisations generalförsamling i New York oktober—november 1946, varigenom Unesco inordnades som ett av Förenta Nationernas fackorgan och erhöll erforderlig rättskapacitet.

Bestämmelserna angående rätt till medlemskap i Unesco framgå av stadgans artikel II, som fastslår, att medlemskap i Förenta Nationerna medför rätt till medlemskap i Unesco, medan särskilda, här icke aktuella bestämmelser gälla för stater, som icke äro medlemmar av Förenta Nationerna. Uteslutning ur denna organisation medför automatisk uteslutning ur Unesco.

Medlemsstats i stadgan fastställda skyldigheter till Unesco innefattar

1) att inom ett år efter avslutandet av den generalkonferens, vid vilken ifrågakommande konventioner och rekommendationer antagits, underställa vederbörande nationella myndigheter dessa (Art. IV: 4);

2) att respektera den internationella karaktären hos generaldirektörens och personalens uppgifter (Art. VI: 5);

3) att avgiva regelbundna rapporter i vissa frågor som berör Unesco (Art. VIII); samt

4) att betala visst, av generalkonferensen fastställt bidrag till organisationen.

Enligt stadgans artiklar III—VI har Unesco följande huvudorgan:

1. *Generalkonferensen* består av medlemsstaternas representanter, högst 5 från varje stat, vilka dock vid omröstningar tillsammans endast ha en röst. Den skall sammanträda minst en gång varje år och därvid fastställa organisationens budget för nästkommande år samt uppdraga riktlinjerna

för och fatta beslut om verksamheten. Generalkonferensen skall vidare bland annat välja ledamöter i Unescos styrelse samt på förslag av denna utse organisationens generaldirektör. Beslut fattas med enkel majoritet bland de närvarande utom i de fall, då stadgan — exempelvis ifråga om stadgeändringar — föreskriver 2/3 majoritet.

Unescos generalkonferens har hittills sammanträtt 3 gånger: i Paris den 20 november—10 december 1946, i Mexico den 6 november—3 december 1947 och i Beirut den 17 november—11 december 1948. Nästa möte, vilket beräknas bli kortare än de föregående, skall äga rum i Paris i september 1949 och det därpå följande förmodligen i Florens i maj 1950.

2. *Styrelsen* skall bestå av 18 ledamöter, valda för 3 år bland medlemsstaternas representanter enligt särskilda bestämmelser i stadgan (Art. V: 2), ävensom av generalkonferensens president i egenskap av rådgivande ledamot. Styrelsen har till uppgift att mellan generalkonferensens möten handla å dess vägnar samt ansvara för verkställigheten av antagna arbetsplaner liksom att förbereda generalförsamlingens dagordning och arbetsprogram m. m.

3. Unescos verkställande organ, *sekretariatet*, vilket är förlagt till Paris, består av en av generalkonferensen på sex år utsedd generaldirektör och av honom tillsatt personal, för närvarande cirka 660 personer. De rekryteras från samtliga medlemsstater med viss hänsyn till storleken av deras avgiftskvoter men äro internationella tjänstemän och få således icke mottaga instruktioner från regeringar eller myndigheter utanför organisationen. Under Unescos två första verksamhetsår tjänstgjorde engelsmannen Julian Huxley såsom generaldirektör. Vid generalkonferensens möte i Beirut 1948 utsågs till ny generaldirektör Mexicos förutvarande utrikesminister Jaime Torres Bodet.

Beträffande detaljerna i Unescos organisation torde få hänvisas till den redogörelse härför, som jag låtit utarbета, och vilken torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll (*Bilaga 2*).

Unescos uppgift är enligt stadgan (Art. I: 1) »att bidra till fred och säkerhet genom att medelst uppfostran, vetenskap och kultur befördra samarbetet mellan folken i syfte att främja den allmänna aktningen för lag och rätt och för de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende å ras, kön, språk eller religion, som Förenta Nationernas stadga tillförsäkrar världens folk». Denna uppgift avser man att förverkliga efter följande huvudlinjer.

För det första skall organisationen genom alla slag av massupplysning främja folkens kännedom om och förståelse för varandra. Härför skall fritt tankeutbyte i ord och bild underlättas, varvid närmast press, radio och film torde avses. För det andra skall folkupplysning och kulturspridning uppmuntras genom samverkan på undervisningens område. För det tredje skall kunskap vidmakthållas, främjas och spridas. Detta skall ske genom åtgärder i syfte att bevara världens arv av böcker och konstverk m. m. samt att främja internationellt samarbete inom alla grenar av intellektuell verk-

samhet, bland annat genom att underlätta och understödja möjligheter till kontakter mellan och utbyte av personer, som äro verksamma på undervisningens, vetenskapens och kulturens områden. Vidare skall man understödja utväxling av publikationer, föremål av konstnärligt och vetenskapligt värde jämte annat informationsmaterial samt inleda internationellt samarbete för att göra tryckta och offentliggjorda skrifter allmänt tillgängliga.

I art. I: 3 angivas gränserna för organisationens befogenheter gentemot de enskilda medlemsstaterna. Här stadgas sålunda, att det är organisationen förbjudet att ingripa i frågor, som väsentligen falla inom vederbörande medlemsstats egen jurisdiktion. Såsom motiv härför har i förevarande författningsrum angivits angelägenheten av att bevara »självständigheten, ursprungligheten och den fruktbara mångsidigheten inom medlemsstaternas kulturer och undervisningssystem».

Beträffande organisationens aktuella arbetsuppgifter och finansieringen härav tillåter jag mig hänvisa till förutnämnda redogörelse (bilaga 2).

Stadgans bestämmelser angående Unescos arbetsuppgifter äro allmänt hållna och ge därför föga begrepp om dessas natur. Av redogörelsen i bilaga 2 torde emellertid framgå, att Unesco uträttar ett betydelsefullt arbete på olika områden, i första hand den kulturella återuppbyggnaden inom krigshärjade länder. Organisationen fungerar vidare, för att endast nämna några exempel, såsom upplysnings- och rådgivningscentral i undervisningsfrågor för kulturellt efterblivna folk, tar initiativ till och stöder internationellt samarbete inom den naturvetenskapliga och den samhällsvetenskapliga forskningens områden samt tjänstgör som internationellt förbindelseorgan på skilda områden av kulturlivet, såsom ifråga om teater, musik, konst, litteratur och museiväsen.

Unescos budget fastställles för kalenderår. Det ankommer på generaldirektören att vid generalkonferensens årliga ordinarie möte framlägga förslag till budget för nästföljande år. Detta förslag skall dessförinnan ha granskats av en finanskommitté och jämte kommitténs utlåtande däröver i god tid före generalkonferensens möte ha översänts till medlemsstaterna ävensom till Förenta Nationernas generalsekreterare. Budgeten beräknas i amerikanska dollars, men medlemsavgifterna kunna även av vissa länder exempelvis den europeiska gruppen, till vilken Sverige räknas, betalas i franska francs eller pund sterling. Den av generalkonferensen för år 1949 antagna budgeten slutar å 7 780 000 dollars. Enligt den officiella svenske observatörens, professor I. Düring, rapport från generalkonferensens möte i Beirut 1948 synes risken för en väsentlig ökning kommande år av budgeten vara liten.

För att bereda sekretariatet likvida medel innan årsavgifterna för det löpande året inbetalats, har bildats en rörelsefond, vilken för närvarande uppgår till 3 000 000 dollars. Medlemsstaternas tillskott till denna förbliva dessas egendom men ränta erlägges icke å tillskotten.

Medlemsstats bidrag till budgeten och rörelsefonden beräknas efter sam-

ma skala, som tillämpas i fråga om bidrag till Förenta Nationerna med de jämkningar, vilka föranledas av att medlemsstaterna i de båda organisationerna ej äro identiska. Gällande kvoter fastställas per år av generalkonferensen. Beträffande de senast fastställda kvoterna hänvisas till en särskild sammanställning, vilken torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll (*Bilaga 4*).

Under förutsättning att Unescos budget blir i stort sett oförändrad till sin storlek, kan Sveriges medlemsavgift för helt år beräknas till omkring 680 000 kronor efter en beräknad medlemskvot på 2,38 procent, vilken dock i och med Sveriges och eventuellt andra staters anslutning till organisationen kommer att något sänkas. Sveriges obligatoriska bidrag till rörelsefonden torde komma att uppgå till i runt tal 260 000 kronor i ett för allt, vilket bidrag kan erläggas i tre omgångar under tre år.

Då det gällt att bedöma Unescos hittillsvarande verksamhet har från skilda håll framförts kritik. Denna har i första hand gått ut på, att en disproportion skulle råda mellan de uppställda målen och möjligheterna att praktiskt genomföra dessa. Vidare har gjorts gällande, att det skulle föreligga en viss överorganisation inom sekretariatet, medförande onödig pappersexercis m. m. och oproportionerligt höga organisationskostnader. Emellertid må ihågkommas, att då Unesco började sin verksamhet, fanns för dess omfattande verksamhetsområde inga tidigare erfarenheter av betydelse att bygga vidare på. De första årens verksamhet måste därför i viss mån få experimentartad karaktär. De organisations- och arbetstekniska svårigheterna i samband med organisationens internationella uppbyggnad och verksamhetsfält måste också hållas i minnet vid ett bedömande av organisationen.

Beträffande planerna för den framtida verksamheten och möjligheterna att praktiskt genomföra dessa synes av samstämmiga rapporter att döma en övergång till större återhållsamhet ifråga om alltför vittsvävande projekt och till säkrare förankring i realistiskt tänkande ha ägt rum på sista tiden. Det finns många tecken, som tyda på, att arbetet inom Unesco i allt större utsträckning kommer att ägnas åt organisationens huvuduppgifter, sådana de efter de två första åren framtråda: att vara ett centrum för informationstjänst och expertutbyte samt för nydanande försöksverksamhet m. m., som fordrar världsomfattande samarbete, och att stimulera och understödja utvecklingen av undervisning och folkbildning samt vetenskap och kultur i skilda länder.

Kritiken mot förhållandena inom Unescos sekretariat och »pappersexercisen» har redan medfört, att avsevärda förbättringar på ett märkbart sätt genomförts. Mängden av tidigare utsända trycksaker, frågeformulär m. m. har minskats, och en reorganisation inom sekretariatet har ägt rum, särskilt efter den nye generaldirektörens tillträde. Att de allmänna omkostnaderna trots detta kommer att utgöra en avsevärd del av organisationens budget synes oundvikligt, bland annat med tanke på att alla handlingar skola

översättas och utskrivs eller tryckas på minst två språk. Vid bedömandet av budgeten bör hänsyn även tagas till att däri under organisationskostnader som löner upptagna poster till stor del utgöras av ersättning för rent vetenskaplig forskning och planering samt andra uppgifter av dylik karaktär. I detta sammanhang bör också påpekas svårigheten att från början erhålla kompetent och lämplig personal. Det förhållandet, att personalen nu kan anställas på längre tid, ett å två år, än under den första tiden, då 6-månaderskontrakt voro de vanligaste, synes också ha verkat till det bättre. Personalens löner motsvara de av FN fastställda och kunna med tanke på levnadskostnaderna i Paris icke sägas vara särskilt höga. Ungefär $\frac{1}{3}$ av personalen ha löner under 2 000 dollars och högst $\frac{1}{5}$ över 5 000 dollars för år.

Sverige står fortfarande utanför Unesco men har dock upprätthållit vissa förbindelser med denna organisation. Således har Kungl. Maj:t sänt observatörer till generalkonferensens samtliga hittillsvarande möten och uppdragit åt en tjänsteman vid svenska ambassaden i Paris att vara svensk observatör hos och förbindelseman till Unescos sekretariat. Vidare ha svenska lärare och vetenskapsmän dels på svensk och dels på Unescos bekostnad haft tillfälle att delta i av Unesco anordnade expertsammanträden och konferenser. I den mån så från Unescos sida har begärts, har Sverige också stått till tjänst med begärda upplysningar om svenska förhållanden.

I detta sammanhang må nämnas, att Sverige hittills får anses ha på ett tillfredsställande och effektivt sätt uppfyllt sina internationella förpliktelser på undervisningens, folkbildningens, vetenskapens och kulturens områden genom en omfattande hjälp till det kulturella uppbyggnadsarbetet i Mellaneuropas krigshärjade länder. Denna hjälp kan för tiden från Unescos tillkomst t. o. m. år 1949 beräknas uppgå till cirka 3 miljoner kronor, varav 2 miljoner av statsmedel.

Den omständigheten, att Sverige hittills stått utanför Unesco, har medfört bland annat, att Sverige icke haft yttranderätt vid generalkonferensens möten, varigenom denna möjlighet att inför en kulturelit från ett stort antal länder lämna upplysning om svenska förhållanden, synpunkter och internationell aktivitet på Unescos områden bortfallit. Svenska medborgare ha icke kunnat erhålla Unesco-stipendier, inbjudningar till svenskt deltagande i av Unesco understödda internationella konferenser ha hållits tillbaka etc. Det må även omnämnas, att en rätt skarp kritik mot de medlemmar av Förenta Nationerna, som ännu icke anmält sig som medlemmar till Unesco, framkom särskilt vid generalkonferensens möte i Mexiko 1947. Från åtskilliga håll påyrkades, att Unesco ej skulle bevilja några förmåner åt eller samarbeta med dessa stater. Generalkonferensens beslut innebar emellertid en kompromiss, i det att man beslöt, att officiella observatörer och enskilda personer från dylika stater skulle kunna inbjudas att övervara konferenser och förhandlingar, i den mån detta vore önskvärt för Unesco. Dylika stater skulle dock ej erbjudas tillfälle att delta i utförandet av

Unescos program, i den mån sådant deltagande kunde innebära förmåner av något slag.

Under tiden sedan Unesco konstituerades har i Sverige en växande opinion för svensk anslutning till Unesco gjort sig märkbar. Ett flertal skrivelser med yrkande härom har inkommit till Kungl. Maj:t. Den 11 juni 1947 inkom således en skrivelse från 17 organisationer, däribland Samarbetskommittén för demokratiskt uppbyggnadsarbete, Kooperativa Förbundet, Tjänstemännens Centralorganisation, Arbetarnas bildningsförbund, Folkbildningsförbundet, Federationen Sveriges allmänna folkskolläraryrking, Läroverkslärarnas riksförbund, Sveriges förenade studentkårer, Högerns ungdomsförbund ungsvenskarna och Svenska landsbygdens ungdomsförbund; den 30 september 1948 från Fredrika-Bremer-Förbundet och den 22 november 1948 från »Samarbetsdelegationens för de statliga forskningsråden Unesco-kommitté», representerande atomkommittén, jordbrukets forskningsråd, medicinska forskningsrådet, naturvetenskapliga forskningsrådet och tekniska forskningsrådet. Man har i dessa skrivelser framhållit bland annat, att även med hänsynstagande till den kritik som framkommit mot Unesco och det berättigade i denna, syntes Unesco vara den enda möjligheten just nu att få till stånd ett vittomspännande internationellt samarbete på folkbildningens, vetenskapens och kulturens område med syfte att främja utvecklingen härpå som ett led i ett aktivt fredsarbete. Sverige kunde som fredsälskande kulturland icke undandraga sig sina förpliktelser i detta sammanhang.

Då det gäller att taga ställning till frågan, huruvida Sverige bör ansluta sig till Unesco, bör man enligt min mening taga hänsyn till de indirekta fördelar, som medfölja deltagandet i ett planmässigt ordnat internationellt samarbete på en mängd skilda grenar av kulturlivet, inte minst det vetenskapliga området, som ju i största utsträckning är i eminent grad internationellt till sin natur. Men framför allt bör den synpunkten beaktas, att ett högtstående kulturland som Sverige icke gärna kan undandraga sig att medverka i ett världsomspännande samarbete av den art som Unesco representerar.

Sverige är för närvarande vid sidan av vissa öststater samt Island, Spanien och Portugal den enda stat i Europa, som står utanför Unesco.

Jag har sålunda kommit till den uppfattningen, att Sverige nu bör inträda som medlem i Unesco och har funnit den 1 januari 1950 vara en lämplig tidpunkt för anslutningen.

På nästa budgetår belöpande andel av Sveriges årsbidrag för år 1950 torde kunna uppskattas till i runt tal 340 000 kronor. Härtill kommer $\frac{1}{3}$ av Sveriges engångsbidrag till rörelsefonden, d. v. s. i runt tal 90 000 kronor.

Då det icke utan fog kan göras gällande, att Sveriges andel i kostnaderna för Unesco är oproportionerligt stor, synes en framställning hos general-

konferensen vid dess nästa möte böra göras om nedsättning av Sveriges procentuella andel i kostnaderna.

För att få ett effektivt samarbete till stånd mellan Unescos sekretariat och medlemsstaterna samt av Unescos verksamhet intresserade grupper i dessa stater förutsätter stadgan (Art IV: 1 och VII: 1—3), att varje medlemsstat skall upprätta *nationella Unescoråd* eller samarbetsorgan bestående av representanter för staten och dylika grupper. Betydelsen och önskvärdheten härav har även starkt understrukits av Unescos styrelse och generalkonferens. Man utgår härvid ifrån, att Unescos sekretariat icke har möjlighet att självt i de olika medlemsstaterna insamla för verksamheten erforderliga uppgifter, att distribuera av Unesco utarbetat material eller att bland större befolkningsgrupper sprida kännedom om Unescos verksamhet samt idéerna och principerna bakom denna. Sistnämnda uppgift tilläggs av Unesco stor betydelse. Organisationen får icke blott bli en regeringarnas och de speciellt intresserades sak utan måste söka kontakt med och gensvar hos så stora befolkningsgrupper som möjligt för att kunna fullfölja sina uppgifter. Dylika nationella råd skola även i frågor rörande Unesco vara rådgivande organ till sina regeringar och till av dem utsedda delegater till generalkonferensen samt efter eget bedömande av lämpligheten härav medverka till utförandet av generalkonferensens och styrelsens beslut och rekommendationer.

Man framhåller också från Unescos sida vikten av att de nationella råden få en viss självständighet och förses med eget verkställande sekretariat. Beträffande rådets sammansättning överlåtes åt medlemsstaterna att upprätta sådana råd, som anses bäst lämpade för vederbörande staters speciella förhållanden.

En närmare redogörelse för de nationella Unescoråden lämnas i en inom ecklesiastikdepartementet utarbetad PM, vilken torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll (*Bilaga 3*).

I nämnda departementspromemoria framföras vissa principiella synpunkter på den lämpliga sammansättningen av ett svenskt Unescoråd. Utan att taga ståndpunkt till de synpunkter i övrigt, som i promemorian framföras, ansluter jag mig dock till det i promemorian framförda förslaget, att en kommitté bör tillsättas med uppdrag att dels utreda och framlägga förslag om hur ett svenskt Unescoråd bör organiseras och dels att, intill dess ett sådant träder i funktion, tjänstgöra som provisoriskt svenskt Unescoråd. Kommittén bör få en sekreterare och ett kanslibitråde till sitt förfogande och torde böra träda i verksamhet redan från och med ingången av nästa budgetår; det synes nämligen av vikt, att utredningsarbetet då kan påbörjas och att förberedelsearbetet för kommitténs verksamhet i övrigt kan begynna i god tid före anslutningsdagen.

Till bestridande av kostnaderna för budgetåret 1949/50 för det provisoriska svenska Unescorådets verksamhet torde i brist på närmare erfarenhet

böra anvisas det i departementspromemorian beräknade beloppet av 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fastställa stat för Unescorådet och meddela i övrigt erforderliga bestämmelser.

Kostnaderna för det svenska Unescorådet torde böra bestridas från ett förslagsanslag, som från och med nästa budgetår bör uppföras under åttonde huvudtiteln under rubriken »Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco». Från detta anslag böra bestridas dels Sveriges på nästa budgetår belöpande årsbidrag till Unesco, i runt tal 340 000 kronor, dels kostnaderna för det svenska Unescorådet, i det föregående uppskattade till 50 000 kronor, dels ock övriga kostnader, som föranledas av vårt lands anslutning till ifrågavarande organisation, såsom utgifter för de svenska delegationerna vid Unescos generalkonferens och övriga av det svenska medlemskapet föranledda resor för deltagande i av Unesco eller dess underorgan anordnade konferenser m. m. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med förslagsvis 400 000 kronor.

Det svenska bidraget till Unescos rörelsefond, inalles i runt tal 260 000 kronor, kan, såsom i det föregående nämnts, inbetalas i tre omgångar. För nästa budgetår torde för ändamålet böra uppföras ett investeringsanslag av 90 000 kronor, benämnt »Unescos rörelsefond», å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t vidtager de åtgärder, som erfordras för Sveriges anslutning den 1 januari 1950 till Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (Unesco);

b) till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor;

c) till *Unescos rörelsefond* för budgetåret 1949/50 å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket anvisa ett investeringsanslag av 90 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Majestät Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Inga Bäcklin.

Bilaga 1.

STADGA

FÖR

FÖRENTA NATIONERNAS ORGANISATION
FÖR UPPFOSTRAN, VETENSKAP
OCH KULTUR

★

ENGELSK OCH FRANSK TEXT MED
SVENSK ÖVERSÄTTNING

**Constitution of the United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organisation.**

THE GOVERNMENTS OF THE STATES PARTIES TO THIS CONSTITUTION ON BEHALF OF THEIR PEOPLES DECLARE,

that since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed;

that ignorance of each other's ways and lives has been a common cause, throughout the history of mankind, of that suspicion and mistrust between the peoples of the world through which their differences have all too often broken into war;

that the great and terrible war which has now ended was a war made possible by the denial of the democratic principles of the dignity, equality and mutual respect of men, and by the propagation, in their place, through ignorance and prejudice, of the doctrine of the inequality of men and races;

that the wide diffusion of culture, and the education of humanity for justice and liberty and peace are indispensable to the dignity of man and constitute a sacred duty which all the nations must fulfil in a spirit of mutual assistance and concern;

that a peace based exclusively upon the political and economic arrangements of governments would not be a peace which could secure the unanimous, lasting and sincere support of the peoples of the world, and that the peace must therefore be founded, if it is not to fail, upon the intellectual and moral solidarity of mankind.

**Convention créant une Organisa-
tion des Nations Unies pour
l'Éducation, la Science
et la Culture.**

LES GOUVERNEMENTS DES ÉTATS PARTIES A LA PRÉSENTE CONVENTION, AU NOM DE LEURS PEUPLES, DÉCLARENT:

que, les guerres prenant naissance dans l'esprit des hommes, c'est dans l'esprit des hommes que doivent être élevées les défenses de la paix;

que l'incompréhension mutuelle des peuples a toujours été, au cours de l'histoire, à l'origine de la suspicion et de la méfiance entre nations, par où leurs désaccords ont trop souvent dégénéré en guerre;

que la grande et terrible guerre qui vient de finir a été rendue possible par le reniement de l'idéal démocratique de dignité, d'égalité et de respect de la personne humaine et par la volonté de lui substituer, en exploitant l'ignorance et le préjugé, le dogme de l'inégalité des races et des hommes;

que, la dignité de l'homme exigeant la diffusion de la culture et l'éducation de tous en vue de la justice, de la liberté et de la paix, il y a là, pour toutes les nations, des devoirs sacrés à remplir dans un esprit de mutuelle assistance;

qu'une paix fondée sur les seuls accords économiques et politiques des Gouvernements ne saurait entraîner l'adhésion unanime, durable et sincère des peuples et que, par conséquent, cette paix doit être établie sur le fondement de la solidarité intellectuelle et morale de l'humanité.

**Stadga för Förenta Nationernas
organisation för uppfostran,
vetenskap och kultur.**

**REGERINGARNA I DE STATER,
SOM DELTAGA I DENNA ÖVERENSKOMMELSE, FÖRKLARA Å SINA FOLKS VÄGNAR**

att, eftersom krigen ha sitt ursprung i människornas sinnen, måste försvarandet av freden också byggas upp i människornas sinnen;

att okunnigheten om andra folks liv och seder genom människoslaktets hela historia varit en allmän orsak till den misstänksamhet och den misstro mellan folken som alltför ofta medfört att osämja dem emellan fört till krig;

att det stora och fruktansvärda krig, som nyss har slutat, möjliggjorts genom förnekandet av de demokratiska grundsatserna om människornas värde, jämlikhet och ömsesidiga hänsynstagande, och genom att i deras ställe, med utnyttjande av okunnighet och fördomar, satts läran om människors och rasers olikvärdighet;

att spridandet av kultur och mänsklighetens uppfostran till rättfärdighet, frihet och fred höra oupplösligen samman med människovärdet och utgöra en helig plikt, som alla nationer måste uppfylla i en anda av ömsesidig hjälpsamhet; samt

att en fred, som är grundad uteslutande på politiska och ekonomiska överenskommelser mellan regeringar, ej kan bli en fred, som vinner folkens enhälliga, varaktiga och uppriktiga anslutning, och att följaktligen freden för att bli bestående måste grundas på mänsklighetens intellektuella och moraliska solidaritet.

FOR THESE REASONS, the States parties to this Constitution, believing in full and equal opportunities for education for all, in the unrestricted pursuit of objective truth, and in the free exchange of ideas and knowledge, are agreed and determined to develop and to increase the means of communication between their peoples and to employ these means for the purposes of mutual understanding and a truer and more perfect knowledge of each other's lives;

IN CONSEQUENCE WHEREOF they do hereby create the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation for the purpose of advancing, through the educational and scientific and cultural relations of the peoples of the world, the objectives of international peace and of the common welfare of mankind for which the United Nations Organisation was established and which its Charter proclaims.

Article I.

PURPOSES AND FUNCTIONS.

1. The purpose of the Organisation is to contribute to peace and security by promoting collaboration among the nations through education, science and culture in order to further universal respect for justice, for the rule of law and for the human rights and fundamental freedoms which are affirmed for the peoples of the world, without distinction of race, sex, language or religion, by the Charter of the United Nations.

2. To realise this purpose the Organisation will:

POUR CES MOTIFS, les États signataires de cette Convention, résolus à assurer à tous le plein et égal accès à l'éducation, la libre poursuite de la vérité objective et le libre échange des idées et des connaissances, décident de développer et de multiplier les relations entre leurs peuples, en vue de se mieux comprendre et d'acquérir une connaissance plus précise et plus vraie de leurs coutumes respectives.

EN CONSÉQUENCE, ils créent par les présentes l'Organisation des Nations Unies pour l'Éducation, la Science et la Culture afin d'atteindre graduellement, par la coopération des nations du monde dans les domaines de l'éducation, de la science et de la culture, les buts de paix internationale et de prospérité commune de l'humanité en vue desquels l'Organisation des Nations Unies a été constituée, et que sa Charte proclame.

Article I.

BUTS ET FONCTIONS.

1. L'Organisation se propose de contribuer au maintien de la paix et de la sécurité en resserrant, par l'éducation, la science et la culture, la collaboration entre nations, afin d'assurer le respect universel de la justice, de la loi, des droits de l'homme et des libertés fondamentales pour tous, sans distinction de race, de sexe, de langue ou de religion, que la Charte des Nations Unies reconnaît à tous les peuples.

2. A ces fins, l'Organisation:

AV DESSA SKÅL Åro de stater, som deltaga i denna överenskom-melse och som Åro beslutna att Åt alla tillförsÅkra fullstÅndiga och lika mÅjligheter till uppfostran under fritt sÅkande efter objektiv sanning samt fritt utbyte av tankar och kunskaper, eniga i sin fÅresats att utveckla och utbygga fÅrbindelserna mellan deras folk i syfte att skapa Åmsesidig fÅrstÅelse och fullstÅndigare och sannare kunskaper om andra folks liv och seder.

I ENLIGHET MED DESSA FÅRUTSÅTTNINGAR upprÅtta de hÅrmed FÅrenta Nationernas organi-sation fÅr uppfostran, vetenskap och kultur med uppgift att genom mel-lanfolkligt samarbete pÅ undervis-ningens, vetenskapens och kulturens områden frÅmja internationell fred och mÅnsklig hetens gemensamma vÅlfÅrd, fÅr vilka syften FÅrenta Na-tionernas organisation upprÅttats och vilka dess stadga tillkÅnnagiver.

Artikel I.

ÅNDAMÅL OCH UPPGIFTER.

1. Organisationens Åndamål År att bidra till fred och sÅkerhet genom att medelst uppfostran, vetenskap och kultur befordra samarbetet mel-lan folken i syfte att frÅmja den all-mÅnna aktningen fÅr lag och rÅtt och fÅr de mÅnskliga rÅttigheter och grundlÅggande friheter fÅr alla, utan Åtskillnad med avseende Å ras, kÅn, sprÅk eller religion, som FÅrenta Na-tionernas stadga tillförsÅkrar vÅrl-dens folk.

2. FÅr att nÅ detta mÅl skall or-ganisationen

(a) collaborate in the work of advancing the mutual knowledge and understanding of peoples, through all means of mass communication and to that end recommend such international agreements as may be necessary to promote the free flow of ideas by word and image;

(b) give fresh impulse to popular education and to the spread of culture;

by collaborating with Members, at their request, in the development of educational activities;

by instituting collaboration among the nations to advance the ideal of equality of educational opportunity without regard to race, sex or any distinctions, economic or social;

by suggesting educational methods best suited to prepare the children of the world for the responsibilities of freedom;

(c) maintain, increase and diffuse knowledge;

by assuring the conservation and protection of the world's inheritance of books, works of art and monuments of history and science, and recommending to the nations concerned the necessary international conventions;

by encouraging co-operation among the nations in all branches of intellectual activity, including the international exchange of persons active in the fields of education, science and culture and the exchange of publications, objects of artistic and scientific interest and other materials of information;

by initiating methods of international co-operation calculated to give the people of all countries access to the printed and published materials produced by any of them.

3. With a view to preserving the independence, integrity and fruitful diversity of the cultures and edu-

(a) favorise la connaissance et la compréhension mutuelle des nations en prêtant son concours aux organes d'information des masses; elle recommande à cet effet tels accords internationaux qu'elle juge utiles pour faciliter la libre circulation des idées, par le mot et par l'image;

(b) imprime une impulsion vigoureuse à l'éducation populaire et à la diffusion de la culture:

en collaborant avec les États Membres qui le désirent pour les aider à développer leur action éducatrice;

en instituant la collaboration des nations afin de réaliser graduellement l'idéal d'une chance égale d'éducation pour tous, sans distinction de race, de sexe ni d'aucune condition économique ou sociale;

en suggérant des méthodes d'éducation convenables pour préparer les enfants du monde entier aux responsabilités de l'homme libre;

(c) aide au maintien, à l'avancement et à la diffusion du savoir:

en veillant à la conservation et protection du patrimoine universel de livres, d'œuvres d'art et d'autres monuments d'intérêt historique ou scientifique, et en recommandant aux peuples intéressés des conventions internationales à cet effet;

en encourageant la coopération entre nations dans toutes les branches de l'activité intellectuelle, l'échange international de représentants de l'éducation, de la science et de la culture ainsi que celui de publications, d'œuvres d'art, de matériel de laboratoire et de toute documentation utile;

en facilitant par des méthodes de coopération internationale appropriées l'accès de tous les peuples à ce que chacun d'eux publie.

3. Soucieuse d'assurer aux États Membres de la présente Organisation l'indépendance, l'intégrité et la

a) medelst alla slag av massupplysning främja folkens kännedom om och förståelse för varandra, och i sådant syfte föreslå lämpliga internationella överenskommelser för att underlätta fritt utbyte av tankar och kunskaper i ord och bild;

b) giva kraftiga impulser till folkupplysning och spridande av kultur genom att samarbeta med medlemsstater, vilka så önska, i utbygandet av deras verksamhet på undervisningens område,

genom att inleda samverkan mellan nationerna för att gradvis förverkliga idén om lika utbildningsmöjligheter för alla människor utan hänsyn till ras, kön eller ekonomiska och sociala villkor,

genom att föreslå lämpliga uppfostringsmetoder för att förbereda barnen i alla länder för de förpliktelser, som friheten medför;

c) vidmakthålla, främja och sprida kunskap

genom att bevara och skydda världens arv av böcker, konstverk samt historiska och vetenskapliga minnesmärken, ävensom genom att föreslå ifrågakommande nationer för ändamålet erforderliga internationella överenskommelser,

genom att främja internationellt samarbete inom alla grenar av intellektuell verksamhet bland annat genom utbyte av personer, verksamma inom undervisning, vetenskap och kultur samt genom utväxling av publikationer, föremål av konstnärligt och vetenskapligt värde samt annat informationsmaterial,

genom att inleda lämpligt internationellt samarbete för att göra material, som är tryckt och offentliggjort i ett land, tillgängligt för medborgare i alla länder.

3. Med hänsyn till angelägenheten av att självständigheten, ursprungligheten och den fruktbara

cational systems of the States Members of this Organisation, the Organisation is prohibited from intervening in matters which are essentially within their domestic jurisdiction.

Article II.

MEMBERSHIP.

1. Membership of the United Nations Organisation shall carry with it the right to membership of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation.

2. Subject to the conditions of the agreement between this Organisation and the United Nations Organisation, approved pursuant to Article X of this Constitution, States not members of the United Nations Organisation may be admitted to membership of the Organisation, upon recommendation of the Executive Board, by a two-thirds majority vote of the General Conference.

3. Members of the Organisation which are suspended from the exercise of the rights and privileges of membership of the United Nations Organisation shall, upon the request of the latter, be suspended from the rights and privileges of this Organisation.

4. Members of the Organisation which are expelled from the United Nations Organisation shall automatically cease to be members of this Organisation.

Article III.

ORGANS.

The Organisation shall include a General Conference, an Executive Board and a Secretariat.

féconde diversité de leurs cultures et de leurs systèmes d'éducation, l'Organisation s'interdit d'intervenir en aucune matière relevant essentiellement de leur juridiction intérieure.

Article II.

MEMBRES.

1. Les États Membres de l'Organisation des Nations Unies possèdent le droit de faire partie de l'Organisation des Nations Unies pour l'Éducation, la Science et la Culture.

2. Sous réserve des termes de l'accord à intervenir entre la présente Organisation et l'Organisation des Nations Unies, approuvé conformément à l'Article X de la présente Convention, les États non membres de l'Organisation des Nations Unies peuvent être admis comme membres de l'Organisation sur recommandation du Conseil Exécutif, par la Conférence Générale votant à la majorité des deux tiers.

3. Les États Membres de l'Organisation suspendus de l'exercice de leurs droits et privilèges de membres de l'Organisation des Nations Unies, seront sur la demande de cette dernière suspendus des droits et privilèges inhérents à la qualité de membre.

4. Les États Membres de l'Organisation cessent *ipso facto* d'en être membres s'ils sont exclus de l'Organisation des Nations Unies.

Article III.

ORGANES.

L'Organisation comprend une Conférence générale, un Conseil exécutif et un Secrétariat.

mångsidigheten inom medlemsstaternas kulturer och undervisningssystem bevaras är det organisationen förbjudet att ingripa i frågor, som väsentligen falla inom vederbörande stats egen jurisdiktion.

Artikel II.

MEDLEMSKAP.

1. Medlemskap i Förenta Nationerna medför rätt till medlemskap i Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur.

2. Med förbehåll för vad som må varda bestämt i det avtal mellan denna organisation och Förenta Nationerna, som skall träffas i enlighet med föreskrifterna i artikel X av denna stadga, kunna stater, vilka ej äro medlemmar av Förenta Nationerna, på förslag av styrelsen medgivas medlemskap i organisationen genom beslut av generalkonferensen, fattat med två tredjedelars majoritet.

3. Medlemmar av organisationen, som äro avstängda från utövandet av de rättigheter och privilegier, som åtfölja medlemskap i Förenta Nationerna, skola på Förenta Nationernas begäran tillika avstängas från de rättigheter och privilegier, vilka de åtnjuta såsom medlemmar av nu ifrågavarande organisation.

4. Medlemmar av organisationen, som uteslutas ur Förenta Nationerna, upphöra automatiskt att vara medlemmar av organisationen.

Artikel III.

ORGAN.

Organisationen består av en generalkonferens, en styrelse och ett sekretariat.

Article IV.

THE GENERAL CONFERENCE.

A. *Composition.*

1. The General Conference shall consist of the representatives of the States Members of the Organisation. The Government of each Member State shall appoint not more than five delegates, who shall be selected after consultation with the National Commission, if established, or with educational, scientific and cultural bodies.

B. *Functions.*

2. The General Conference shall determine the policies and the main lines of work of the Organisation. It shall take decisions on programmes drawn up by the Executive Board.

3. The General Conference shall, when it deems it desirable, summon international conferences on education, the sciences and humanities and the dissemination of knowledge.

4. The General Conference shall, in adopting proposals for submission to the Member States, distinguish between recommendations and international conventions submitted for their approval. In the former case a majority vote shall suffice; in the latter case a two-thirds majority shall be required. Each of the Member States shall submit recommendations or conventions to its competent authorities within a period of one year from the close of the session of the General Conference at which they were adopted.

5. The General Conference shall advise the United Nations Organisation on the educational, scientific and cultural aspects of matters of concern to the latter, in accordance with the terms and procedure

Article IV.

LA CONFÉRENCE GÉNÉRALE.

A. *Composition.*

1. La Conférence générale se compose des représentants des États Membres de l'Organisation. Le Gouvernement de chaque État Membre nomme au plus cinq représentants choisis après consultation avec le Comité National, s'il en existe, ou avec les institutions et corps éducatifs, scientifiques et culturels.

B. *Fonctions.*

2. La Conférence générale détermine l'orientation et la ligne de conduite générale de l'Organisation. Elle se prononce sur les programmes établis par le Conseil exécutif.

3. La Conférence générale convoque, s'il y a lieu, des conférences internationales sur l'éducation, les sciences, les humanités et la diffusion du savoir.

4. Quand elle se prononce pour l'adoption de projets à soumettre aux États Membres, la Conférence générale doit distinguer entre les recommandations aux États Membres et les conventions internationales à ratifier par les États Membres. Dans le premier cas, la majorité simple suffit; dans le second, une majorité des deux tiers est requise. Chacun des États Membres soumettra les recommandations ou conventions aux autorités nationales compétentes dans le délai d'un an à partir de la clôture de la session de la Conférence générale au cours de laquelle elles auront été adoptées.

5. La Conférence générale conseille l'Organisation des Nations Unies sur les aspects éducatifs, scientifiques et culturels des questions intéressant les Nations Unies, dans les conditions et suivant la procédure

Artikel IV.

GENERALKONFERENSEN.

A. *Sammansättning.*

1. Generalkonferensen består av representanter för de stater, som äro medlemmar av organisationen. Varje medlemsstats regering utser högst fem delegater, som skola väljas i samråd med vederbörande nationella råd, om sådant finnes, eller med organisationer och institutioner inom undervisning, vetenskap och kultur.

B. *Uppgifter.*

2. Generalkonferensen fastställer de allmänna riktlinjerna för organisationens arbete. Den fattar beslut om de arbetsplaner, som uppgjorts av styrelsen.

3. Generalkonferensen sammankallar, när den finner skäl därtill, internationella konferenser rörande uppfostran, vetenskap och spridande av kunskap.

4. Vid antagandet av förslag, som skola underställas medlemsstaterna, skall generalkonferensen skilja mellan rekommendationer och internationella konventioner, som underställas medlemsstaterna för godkännande. I förra fallet är enkel majoritet tillräcklig; i senare fallet erfordras två tredjedelars majoritet. Rekommendationer och konventioner skola inom ett år efter avslutandet av den generalkonferens, vid vilken de antagits, av medlemsstat underställas dess vederbörande myndigheter.

5. Generalkonferensen bistår Förenta Nationerna med råd rörande undervisningstekniska, vetenskapliga och kulturella synpunkter på frågor, som äro av betydelse för Förenta Nationerna, på de villkor och det

agreed upon between the appropriate authorities of the two Organisations.

6. The General Conference shall receive and consider the reports submitted periodically by Member States as provided by Article VIII.

7. The General Conference shall elect the members of the Executive Board and, on the recommendation of the Board, shall appoint the Director-General.

C. Voting.

8. Each Member State shall have one vote in the General Conference. Decisions shall be made by a simple majority except in cases in which a two-thirds majority is required by the provisions of this Constitution. A majority shall be a majority of the Members present and voting.

D. Procedure.

9. The General Conference shall meet annually in ordinary session; it may meet in extraordinary session on the call of the Executive Board. At each session the location of its next session shall be designated by the General Conference and shall vary from year to year.

10. The General Conference shall, at each session, elect a President and other officers and adopt rules of procedure.

11. The General Conference shall set up special and technical committees and such other subordinate bodies as may be necessary for its purposes.

12. The General Conference shall cause arrangements to be made for public access to meetings, subject to such regulations as it shall prescribe.

E. Observers.

13. The General Conference, on the recommendation of the Executive Board and by a two-thirds

qui auront été adoptées par les autorités compétentes des deux Organisations.

6. La Conférence générale reçoit et examine les rapports qui lui sont soumis périodiquement par les États Membres, conformément à l'Article VIII.

7. La Conférence générale élit les membres du Conseil exécutif; elle nomme le Directeur Général sur présentation du Conseil exécutif.

C. Vote.

8. Chaque État Membre dispose d'une voix à la Conférence générale. Les décisions sont prises à la majorité simple, sauf dans les cas où les dispositions de la présente Convention exigent une majorité des deux tiers. Par majorité, il faut entendre la majorité des membres présents et votant.

D. Procédure.

9. La Conférence générale se réunit chaque année en session ordinaire; elle peut se réunir en session extraordinaire sur convocation du Conseil exécutif. Au cours de chaque session la Conférence fixe le siège de la session suivante; ce siège change chaque année.

10. La Conférence générale, à chaque session, élit son président et son bureau et adopte son règlement intérieur.

11. La Conférence générale crée les commissions tant spéciales que techniques et autres organismes subsidiaires qui peuvent être nécessaires à l'exécution de sa tâche.

12. Des dispositions seront prises pour que le public puisse assister aux délibérations, sous réserve des dispositions du règlement intérieur.

E. Observateurs.

13. La Conférence générale, votant à la majorité des deux tiers, sur la recommandation du Conseil exé-

sätt, som överenskommes mellan de båda organisationernas vederbörande organ.

6. Generalkonferensen mottager och granskar de rapporter, som periodiskt överlämnas av medlemsstaterna jämlikt artikel VIII.

7. Generalkonferensen väljer ledamöterna i styrelsen och utser generaldirektör på förslag av styrelsen.

C. Omröstning.

8. Varje medlemsstat har en röst i generalkonferensen. Beslut fattas med enkel majoritet utom i de fall, då denna stadga föreskriver två tredjedelars majoritet. Med majoritet menas flertalet av närvarande och röstande medlemmar.

D. Förfarande.

9. Generalkonferensen sammanträder årligen till ordinarie möte. På kallelse av styrelsen kan den sammanträda till extraordinarie möte. Vid varje möte skall generalkonferensen bestämma plats för nästa möte; denna mötesplats skall växla varje år.

10. Generalkonferensen väljer vid varje möte en president och övriga funktionärer samt antager arbetsordning.

11. Generalkonferensen tillsätter de speciella och tekniska kommittéer och andra biträdande organ, som må vara nödvändiga för fullgörandet av dess uppgifter.

12. Generalkonferensen skall tillse, att allmänheten äger tillträde till dess möten, med förbehåll dock för de närmare föreskrifter konferensen härutinnan må meddela.

E. Observatörer.

13. På förslag av styrelsen och efter beslut med två tredjedelars majoritet samt med förbehåll för vad

majority, may, subject to its rules of procedure, invite as observers at specified sessions of the Conference or of its commissions representatives of international organisations, such as those referred to in Article XI, paragraph 4.

cutif, et sous réserve du règlement intérieur, peut inviter comme observateurs à des sessions déterminées de la Conférence ou de ses commissions, des représentants d'organisations internationales, notamment de celles qui sont visées à l'Article XI, paragraphe 4.

Article V.

EXECUTIVE BOARD.

A. Composition.

1. The Executive Board shall consist of eighteen members elected by the General Conference from among the delegates appointed by the Member States, together with the President of the Conference who shall sit *ex officio* in an advisory capacity.

2. In electing the members of the Executive Board the General Conference shall endeavour to include persons competent in the arts, the humanities, the sciences, education and the diffusion of ideas, and qualified by their experience and capacity to fulfil the administrative and executive duties of the Board. It shall also have regard to the diversity of cultures and a balanced geographical distribution. Not more than one national of any Member State shall serve on the Board at any one time, the President of the Conference excepted.

3. The elected members of the Executive Board shall serve for a term of three years, and shall be immediately eligible for a second term, but shall not serve consecutively for more than two terms. At the first election eighteen members shall be elected of whom one-third shall retire at the end of the first year and one-third at the end

Article V.

CONSEIL EXÉCUTIF.

A. Composition.

1. Le Conseil exécutif est composé de dix-huit membres élus par la Conférence générale parmi les délégués nommés par les États Membres ainsi que du Président de la Conférence qui siège *ès-qualité* avec voix consultative.

2. En procédant à l'élection des membres du Conseil exécutif, la Conférence générale s'efforcera d'y faire figurer des personnalités compétentes dans le domaine des arts, des lettres, des sciences, de l'éducation et de la diffusion de la pensée, et ayant l'expérience et la compétence nécessaires pour remplir les fonctions administratives et exécutives qui incombent au Conseil. Elle tiendra compte également de la diversité des cultures et d'une répartition géographique équitable. Il ne pourra jamais y avoir en même temps au Conseil exécutif plus d'un ressortissant d'un même État Membre, le Président de la Conférence n'entrant pas en compte.

3. Les membres élus du Conseil exécutif conservent leurs fonctions pendant une durée de trois ans; ils sont immédiatement rééligibles pour un second mandat, mais ils ne peuvent siéger plus de deux termes consécutifs. A la première élection, dix-huit membres seront élus parmi lesquels un tiers se retirera à l'expiration de la première année de mandat et

arbetsordningen föreskriver, må generalkonferensen såsom observatörer vid särskilt angivna konferensmöten eller sammanträden med någon av dess kommittéer inbjuda representanter för sådana internationella organisationer, som avses i artikel XI, mom. 4.

Artikel V.

STYRELSEN.

A. *Sammansättning.*

1. Styrelsen består av aderton ledamöter, valda av generalkonferensen bland medlemsstaternas delegater, ävensom av konferensens president, vilken ex officio har säte i styrelsen såsom rådgivande medlem.

2. Vid valet av styrelseledamöter skall generalkonferensen söka såsom ledamöter förvärva fackmän inom konst, humanistisk och naturvetenskaplig forskning, samt inom undervisning och folkupplysning, vilka äga erforderlig erfarenhet och skicklighet för att fullgöra de administrativa och verkställande uppgifter, som åvila styrelsen. Hänsyn skall också tagas till olika kulturformer och till rättvis geografisk fördelning. Endast en medborgare i sänder från varje medlemsstat får ha säte i styrelsen, generalkonferensens president dock oräknad.

3. Styrelsens valda ledamöter tjänstgöra tre år och kunna omedelbart omväljas för ännu en period men kunna ej ha säte i styrelsen under mer än två på varandra följande perioder. Vid första valet skola aderton ledamöter utses, av vilka en tredjedel skall avgå efter ett år och en tredjedel efter två år. Ordningen för avgången skall genom lottdragning

of the second year, the order of retirement being determined immediately after the election by the drawing of lots. Thereafter six members shall be elected each year.

4. In the event of the death or resignation of one of its members, the Executive Board shall appoint, from among the delegates of the Member State concerned, a substitute, who shall serve until the next session of the General Conference which shall elect a member for the remainder of the term.

B. Functions.

5. The Executive Board, acting under the authority of the General Conference, shall be responsible for the execution of the programme adopted by the Conference and shall prepare its agenda and programme of work.

6. The Executive Board shall recommend to the General Conference the admission of new Members to the Organisation.

7. Subject to decisions of the General Conference, the Executive Board shall adopt its own rules of procedure. It shall elect its officers from among its members.

8. The Executive Board shall meet in regular session at least twice a year and may meet in special session if convoked by the Chairman on his own initiative or upon the request of six members of the Board.

9. The Chairman of the Executive Board shall present to the General Conference, with or without comment, the annual report of the Director-General on the activities of the Organisation, which shall have been previously submitted to the Board.

10. The Executive Board shall make all necessary arrangements to

un tiers à l'expiration de la deuxième, l'ordre de sortie étant déterminé par tirage au sort immédiatement après l'élection. Par la suite, six membres seront élus chaque année.

4. En cas de décès ou de démission d'un des membres, le Conseil exécutif désigne parmi les délégués de l'État Membre intéressé, un suppléant qui siégera jusqu'à la plus prochaine session de la Conférence générale, laquelle élira un titulaire pour la portion du mandat restant à courir.

B. Fonctions.

5. Le Conseil exécutif, agissant sous l'autorité de la Conférence générale, est responsable devant elle de l'exécution du programme adopté par la Conférence. Il prépare l'ordre du jour des réunions de la Conférence et le programme de travail qui est soumis à celle-ci.

6. Le Conseil exécutif recommande à la Conférence générale l'admission de nouveaux Membres dans l'Organisation.

7. Sous réserve des décisions de la Conférence générale, le Conseil exécutif établit son règlement intérieur. Il élit, parmi ses membres, son bureau.

8. Le Conseil exécutif se réunit en session ordinaire au moins deux fois par an; il peut se réunir en session extraordinaire sur convocation de son Président à l'initiative de celui-ci, ou à la demande de six membres du Conseil.

9. Le Président du Conseil exécutif présente à la Conférence générale, avec ou sans commentaires, le rapport annuel du Directeur Général sur l'activité de l'Organisation, préalablement soumis au Conseil.

10. Le Conseil exécutif prend toutes dispositions utiles pour consulter

bestämmas omedelbart efter valet. Därefter skola varje år sex ledamöter väljas.

4. Därest styrelseledamot avlider eller avsäger sig ledamotskapet, utser styrelsen en av vederbörande medlemsstats delegater till ersättare att tjänstgöra till generalkonferensens nästa möte, vid vilket ledamot väljes för återstoden av mandat-tiden.

B. Uppgifter.

5. Styrelsen, som handlar å generalkonferensens vägnar, är ansvarig inför denna för verkställigheten av de arbetsplaner, som antagits av generalkonferensen. Den förbereder konferensens dagordning och arbetsprogram.

6. Styrelsen avgiver förslag till generalkonferensen om nya medlemmars upptagande i organisationen.

7. Med förbehåll för vad generalkonferensen må bestämma, antager styrelsen sin egen arbetsordning. Styrelsens funktionärer väljas bland dess ledamöter.

8. Styrelsen samlas till ordinarie sammanträde minst två gånger årligen och må av ordföranden kallas till extra sammanträde på dennes eget initiativ eller efter därom av sex styrelseledamöter framställd begäran.

9. Styrelsens ordförande skall med eller utan eget yttrande för generalkonferensen framlägga generaldirektörens årsberättelse över organisationens verksamhet, som dessförinnan skall ha underställts styrelsen.

10. Styrelsen vidtager alla erforderliga åtgärder för samråd med re-

consult the representatives of international organisations or qualified persons concerned with questions within its competence.

11. The members of the Executive Board shall exercise the powers delegated to them by the General Conference on behalf of the Conference as a whole and not as representatives of their respective Governments.

Article VI.

SECRETARIAT.

1. The Secretariat shall consist of a Director-General and such staff as may be required.

2. The Director-General shall be nominated by the Executive Board and appointed by the General Conference for a period of six years, under such conditions as the Conference may approve, and shall be eligible for reappointment. He shall be the chief administrative officer of the Organisation.

3. The Director-General, or a deputy designated by him, shall participate, without the right to vote, in all meetings of the General Conference, of the Executive Board, and of the committees of the Organisation. He shall formulate proposals for appropriate action by the Conference and the Board.

4. The Director-General shall appoint the staff of the Secretariat in accordance with staff regulations to be approved by the General Conference. Subject to the paramount consideration of securing the highest standards of integrity, efficiency and technical competence, appointment to the staff shall be on as wide a geographical basis as possible.

5. The responsibilities of the Director-General and of the staff shall be exclusively international in character. In the discharge of their duties they shall not seek or receive

les représentants des organismes internationaux ou les personnalités qualifiées qui s'occupent de questions relevant de sa compétence.

11. Les membres du Conseil exécutif exercent les pouvoirs qui leur sont délégués par la Conférence générale, au nom de la Conférence tout entière et non comme représentants de leurs Gouvernements respectifs.

Article VI.

SECRETARIAT.

1. Le Secrétariat se compose d'un Directeur Général et du personnel reconnu nécessaire.

2. Le Directeur Général est proposé par le Conseil exécutif et nommé par la Conférence générale pour une période de six ans, aux conditions qui seront approuvées par la Conférence. Sa nomination est renouvelable. Le Directeur Général est le plus haut fonctionnaire de l'Organisation.

3. Le Directeur Général ou, à son défaut, le remplaçant qu'il aura désigné, prend part, sans droit de vote, à toutes les réunions de la Conférence générale, du Conseil exécutif et des commissions de l'Organisation. Il formule des propositions en vue des mesures à prendre par la Conférence et le Conseil.

4. Le Directeur Général nomme le personnel du Secrétariat conformément au statut du personnel, qui devra être soumis à l'approbation de la Conférence générale. Sous réserve de réunir les plus hautes qualités d'intégrité, d'efficacité et de compétence technique, le personnel devra être recruté sur une base géographique aussi large que possible.

5. Les responsabilités du Directeur Général et du personnel ont un caractère exclusivement international. Dans l'accomplissement de leurs devoirs, ils ne demanderont ni ne re-

presentanter för internationella organisationer eller med personer med sakkunskap i frågor, som falla inom styrelsens verksamhetsområde.

11. Styrelseledamöterna utöva de befogenheter, som delegerats till dem av generalkonferensen, å hela konferensens vägnar och ej som representanter för sina respektive regeringar.

Artikel VI.

SEKRETARIATET.

1. Sekretariatet består av en generaldirektör och erforderlig personal.

2. Generaldirektören väljes av generalkonferensen efter förslag av styrelsen för en tid av sex år på de villkor, som konferensen fastställer, och kan omväljas. Generaldirektören är organisationens högste tjänsteman.

3. Generaldirektören eller den ställföreträdare, han utser, deltagar utan rösträtt i alla generalkonferensens möten ävensom i alla sammanträden med styrelsen och organisationens kommittéer. Han utarbetar förslag till åtgärder, som skola vidtagas av generalkonferensen och styrelsen.

4. Generaldirektören tillsätter sekretariatets personal i enlighet med av generalkonferensen godkända föreskrifter. Med hänsyn tagen till nödvändigheten att hävda de högsta krav på rättrådighet, duglighet och teknisk kunnsighet skall anställningen av tjänstemän ske på så vidsträckt geografisk grundval som möjligt.

5. Generaldirektörens och personalens uppgifter äro av uteslutande internationell karaktär. Generaldirektören och personalen må vid fullgörandet av sina åligganden icke be-

instructions from any Government or from any authority external to the Organisation. They shall refrain from any action which might prejudice their position as international officials. Each State Member of the Organisation undertakes to respect the international character of the responsibilities of the Director-General and the staff, and not to seek to influence them in the discharge of their duties.

6. Nothing in this Article shall preclude the Organisation from entering into special arrangements within the United Nations Organisation for common services and staff and for the interchange of personnel.

Article VII.

NATIONAL CO-OPERATING BODIES.

1. Each Member State shall make such arrangements as suit its particular conditions for the purpose of associating its principal bodies interested in educational, scientific and cultural matters with the work of the Organisation, preferably by the formation of a National Commission broadly representative of the Government and such bodies.

2. National Commissions or national co-operating bodies, where they exist, shall act in an advisory capacity to their respective delegations to the General Conference and to their Governments in matters relating to the Organisation and shall function as agencies of liaison in all matters of interest to it.

3. The Organisation may, on the request of a Member State, delegate,

cevront d'instructions d'aucun Gouvernement ni d'aucune autorité étrangère à l'Organisation. Ils s'abstiendront de tout acte de nature à compromettre leur situation de fonctionnaires internationaux. Tous les États Membres de l'Organisation s'engagent à respecter le caractère international des fonctions du Directeur Général et du personnel et à ne pas chercher à les influencer dans l'accomplissement de leur tâche.

6. Aucune des dispositions de cet article ne saurait empêcher l'Organisation de passer, dans le cadre de l'Organisation des Nations Unies, des accords spéciaux pour la constitution de services communs et le recrutement de personnel commun ainsi que pour l'échange de personnel.

Article VII.

COMITÉS NATIONAUX DE COOPÉRATION.

1. Chaque État Membre prendra les dispositions appropriées à sa situation particulière pour associer aux travaux de l'Organisation les principaux groupes nationaux qui s'intéressent aux problèmes d'éducation, de recherche scientifique et de culture, de préférence en constituant une Commission nationale où seront représentés le Gouvernement et ces différents groupes.

2. Dans les pays où il en existe les Commissions nationales ou les organismes nationaux de coopération remplissent un rôle consultatif auprès de leur Délégation nationale à la Conférence générale et auprès de leur Gouvernement pour tous les problèmes se rapportant à l'Organisation. Ils jouent le rôle d'organe de liaison pour toutes les questions qui intéressent l'Organisation.

3. Sur la demande d'un État Membre, l'Organisation peut délég-

gära eller mottaga instruktioner från någon regering eller från någon myndighet utanför organisationen. De skola avhålla sig från varje handling, som kan menligt inverka på deras ställning som internationella tjänstemän. Varje stat, som är medlem av organisationen, förbinder sig att respektera den internationella karaktären hos generaldirektörens och personalens uppgifter och att ej söka påverka dem vid fullgörandet av deras värv.

6. Vad i denna artikel stadgats skall icke utgöra hinder för organisationen att ingå särskilda överenskommelser inom Förenta Nationernas ram om inrättande av gemensamma tjänster och anställning av gemensam personal eller om inbördes utbyte av personal.

Artikel VII.

NATIONELLA SAMARBETS- ORGAN.

1. Varje medlemsstat skall vidtaga efter sina särskilda förhållanden lämpade åtgärder för att med organisationens verksamhet samordna de viktigaste inhemska sammanlutningar, som ägna sig åt undervisning, vetenskap och kultur, i första hand genom bildande av ett nationellt råd bestående av representanter för regeringen och dylika sammanslutningar.

2. Förefintliga nationella råd eller nationella samarbetsorgan tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande delegation till generalkonferensen ävensom åt vederbörande lands regering i frågor, som röra organisationen. De tjänstgöra som förbindelseled i alla frågor av intresse för organisationen.

3. På begäran av medlemsstat kan organisationen hänvisa en tjän-

either temporarily or permanently, a member of its Secretariat to serve on the National Commission of that State, in order to assist in the development of its work.

Article VIII.

REPORTS BY MEMBER STATES.

Each Member State shall report periodically to the Organisation, in a manner to be determined by the General Conference, on its laws, regulations and statistics relating to educational, scientific and cultural life and institutions, and on the action taken upon the recommendations and conventions referred to in Article IV, paragraph 4.

Article IX.

BUDGET.

1. The budget shall be administered by the Organisation.

2. The General Conference shall approve and give final effect to the budget and to the apportionment of financial responsibility among the States Members of the Organisation subject to such arrangement with the United Nations as may be provided in the agreement to be entered into pursuant to Article X.

3. The Director-General, with the approval of the Executive Board, may receive gifts, bequests, and subventions directly from Governments, public and private institutions, associations and private persons.

Article X.

RELATIONS WITH THE UNITED NATIONS ORGANISATION.

This Organisation shall be brought into relation with the United Na-

guer, à titre temporaire ou permanent, auprès de la Commission nationale de cet État, un membre de son Secrétariat pour collaborer aux travaux de cette Commission.

Article VIII.

PRÉSENTATION DE RAPPORTS PAR LES ÉTATS MEMBRES.

Chaque État Membre adresse à l'Organisation un rapport périodique, sous la forme que déterminera la Conférence générale, sur les lois, règlements et statistiques relatifs à ses institutions et à son activité dans l'ordre de l'éducation, de la science et de la culture ainsi que sur la suite donnée aux recommandations et conventions visées à l'Article IV, paragraphe 4.

Article IX.

BUDGET.

1. Le budget est administré par l'Organisation.

2. La Conférence générale approuve définitivement le budget et fixe la participation financière de chacun des États Membres, sous réserve des dispositions qui pourront être prévues en cette matière par la convention conclue avec l'Organisation des Nations Unies conformément à l'Article X de la présente Convention.

3. Le Directeur Général peut, avec l'approbation du Conseil exécutif, recevoir directement tous dons, legs et subventions provenant de Gouvernements, d'institutions publiques ou privées, d'associations ou de particuliers.

Article X.

RELATIONS AVEC L'ORGANISATION DES NATIONS UNIES.

L'Organisation sera reliée, dès que possible, à l'Organisation des Na-

steman inom sekretariatet att tillfälligt eller permanent tjänstgöra hos denna stats nationella råd för att biträda vid dess arbete.

Artikel VIII.

RAPPORTER FRÅN MEDLEMS- STATERNA.

Varje medlemsstat skall på sätt som bestämmas av generalkonferensen avgiva regelbundna rapporter till organisationen om landets lagstiftning och statistik, i vad angår anstalter och verksamhet för undervisning, vetenskap och kultur, samt om de åtgärder, som vidtagits med anledning av de rekommendationer och konventioner, varom talas i artikel IV, mom. 4.

Artikel IX.

BUDGET.

1. Budgeten handhaves av organisationen.

2. Generalkonferensen godkänner slutgiltigt budgeten och bestämmer storleken av medlemsstaternas bidrag, med förbehåll dock för vad som må stadgas i den överenskommelse med Förenta Nationerna, som förutses i artikel X.

3. Generaldirektören kan med styrelsens medgivande mottaga gåvor, legat och understöd direkt från regeringar, offentliga eller enskilda institutioner, föreningar och privatpersoner.

Artikel X.

FÖRHÅLLANDET TILL FÖR- ENTA NATIONERNA.

Organisationen skall så snart som möjligt anknytas till Förenta Na-

tions Organisation, as soon as practicable, as one of the specialised agencies referred to in Article 57 of the Charter of the United Nations. This relationship shall be effected through an agreement with the United Nations Organisation under Article 63 of the Charter, which agreement shall be subject to the approval of the General Conference of this Organisation. The agreement shall provide for effective co-operation between the two Organisations in the pursuit of their common purposes, and at the same time shall recognise the autonomy of this Organisation, within the fields of its competence as defined in this Constitution. Such agreement may, among other matters, provide for the approval and financing of the budget of the Organisation by the General Assembly of the United Nations.

Article XI.

RELATIONS WITH OTHER SPECIALISED INTERNATIONAL ORGANISATIONS AND AGENCIES.

1. This Organisation may co-operate with other specialised inter governmental organisations and agencies whose interests and activities are related to its purposes. To this end the Director-General, acting under the general authority of the Executive Board, may establish effective working relationships with such organisations and agencies and establish such joint committees as may be necessary to assure effective co-operation. Any formal arrangements entered into with such organisations or agencies shall be subject to the approval of the Executive Board.

2. Whenever the General Conference of this Organisation and the competent authorities of any other

tions Unies. Elle en constituera l'une des institutions spécialisées prévues à l'Article 57 de la Charte des Nations Unies. Ces relations feront l'objet d'un accord avec l'Organisation des Nations Unies conformément aux dispositions de l'Article 63 de la Charte. Cet accord sera soumis, pour approbation, à la Conférence générale de la présente Organisation. Il devra fournir les moyens d'établir une coopération effective entre les deux organisations, dans la poursuite de leurs fins communes. Il consacra, en même temps, l'autonomie de l'Organisation dans le domaine de sa compétence particulière, tel qu'il est défini dans la présente Convention. Cet accord pourra notamment contenir toutes dispositions concernant l'approbation du budget et le financement de l'Organisation par l'Assemblée générale des Nations Unies.

Article XI.

RELATIONS AVEC D'AUTRES ORGANISATIONS ET INSTITUTIONS INTERNATIONALES SPÉCIALISÉES.

1. L'Organisation peut coopérer avec d'autres organisations et institutions intergouvernementales spécialisées, dont les tâches et activités sont en harmonie avec les siennes. A cet effet, le Directeur Général peut, sous la haute autorité du Conseil exécutif, établir des relations effectives avec ces organisations et institutions et constituer les commissions mixtes jugées nécessaires pour assurer une coopération efficace. Tout accord passé avec ces organisations ou institutions spécialisées sera soumis à l'approbation du Conseil exécutif.

2. Toutes les fois que la Conférence générale et les autorités compétentes de toute autre organisation

tionerna såsom ett av de speciella organ, varom förmåles i artikel 57 i Förenta Nationernas stadga. Anknytningen skall åvägbringas genom en överenskommelse med Förenta Nationerna i enlighet med artikel 63 i dess stadga. Överenskommelsen här om skall för godkännande underställas organisationens generalkonferens. Överenskommelsen skall söka möjliggöra effektivt samarbete mellan de båda organisationerna vid fullföljandet av deras gemensamma syften och samtidigt erkänna nu förevarande organisations självbestämmanderätt inom de verksamhetsområden, som angivits i denna stadga. Överenskommelsen skall bland annat kunna innehålla bestämmelser om godkännande och finansiering av organisationens budget genom Förenta Nationernas generalförsamling.

Artikel XI.

FÖRHÅLLET TILL ANDRA INTERNATIONELLA FACKOR- GANISATIONER OCH FACKORGAN.

1. Organisationen kan samarbeta med andra mellanstatliga fackorganisationer och fackorgan, vilkas uppgifter och verksamhet äro besläktade med organisationens. För detta ändamål kan generaldirektören å styrelsens vägnar upprätta effektiva förbindelser med dylika organisationer och organ och upprätta sådana gemensamma kommittéer, som kunna bliva nödvändiga för att säkra ett effektivt samarbete. Varje överenskommelse, som ingås med dylika fackorganisationer eller fackorgan, skall underställas styrelsen för godkännande.

2. När helst organisationens generalkonferens och vederbörande myndigheter inom någon mellanstatlig

specialised inter-governmental organisations or agencies whose purposes and functions lie within the competence of this Organisation, deem it desirable to effect a transfer of their resources and activities to this Organisation, the Director-General, subject to the approval of the Conference, may enter into mutually acceptable arrangements for this purpose.

3. This Organisation may make appropriate arrangements with other inter-governmental organisations for reciprocal representation at meetings.

4. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation may make suitable arrangements for consultation and co-operation with nongovernmental international organisations concerned with matters within its competence, and may invite them to undertake specific tasks. Such co-operation may also include appropriate participation by representatives of such organisations on advisory committees set up by the General Conference.

Article XII.

LEGAL STATUS OF THE ORGANISATION.

The provisions of Articles 104 and 105 of the Charter of the United Nations Organisation concerning the legal status of that Organisation, its privileges and immunities shall apply in the same way to this Organisation.

Article XIII.

AMENDMENTS.

1. Proposals for amendments to this Constitution shall become effec-

ou institution intergouvernementale spécialisée poursuivant des activités et des objectifs analogues jugeront souhaitable de transférer à l'Organisation les ressources et fonctions de ladite organisation ou institution, le Directeur Général pourra, sous réserve de l'approbation de la Conférence, conclure, à la satisfaction des deux parties, les accords nécessaires.

3. L'Organisation peut, d'un commun accord avec d'autres organisations intergouvernementales, prendre des dispositions appropriées pour s'assurer une représentation à leurs réunions respectives.

4. L'Organisation des Nations Unies pour l'Éducation, la Science et la Culture peut prendre toutes dispositions utiles pour faciliter les consultations et assurer la coopération avec les organisations internationales privées s'occupant de questions qui entrent dans son domaine. Elle peut les inviter à entreprendre certaines tâches déterminées rentrant dans leur compétence. Cette coopération peut également prendre la forme d'une participation appropriée de représentants desdites organisations aux travaux de comités consultatifs créés par la Conférence générale.

Article XII.

STATUT JURIDIQUE DE L'ORGANISATION.

Les dispositions des Articles 104 et 105 de la Charte de l'Organisation des Nations Unies relatives au statut juridique de cette Organisation, à ses privilèges et immunités, s'appliquent également à la présente organisation.

Article XIII.

AMENDEMENTS.

1. Les projets d'amendements à la présente Convention prendront

fackorganisation eller något dylikt fackorgan med likartade uppgifter finna det önskvärt att företaga en överflyttning av dessas tillgångar och verksamhet till organisationen, kan generaldirektören med generalkonferensens godkännande ingå för båda parterna godtagbara överenskommelser i detta syfte.

3. Organisationen kan överenskomma med andra mellanstatliga organisationer om ömsesidig representation vid vederbörande organisationers möten.

4. Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur kan vidtaga lämpliga åtgärder för samråd och samarbete med icke statliga internationella organisationer, som ägna sig åt frågor inom organisationens verksamhetsområde, samt erbjuda dem att åtaga sig särskilda uppgifter. Detta samarbete kan även utformas så, att dylika organisationers representanter i lämplig omfattning deltaga i av generalkonferensen tillsatta rådgivande kommittéer.

Artikel XII.

ORGANISATIONENS RÄTTSLIGA STÄLLNING.

Bestämmelserna i artiklarna 104 och 105 i Förenta Nationernas stadga angående berörda organisations rättsliga ställning, privilegier och särskilda rättigheter skola äga tillämpning även på nu förevarande organisation.

Artikel XIII.

ÄNDRINGAR.

1. Förslag om ändringar i denna stadga träda i kraft, när de antagits

tive upon receiving the approval of the General Conference by a two-thirds majority; provided, however, that those amendments which involve fundamental alterations in the aims of the Organisation or new obligations for the Member States shall require subsequent acceptance on the part of two-thirds of the Member States before they come into force. The draft texts of proposed amendments shall be communicated by the Director-General to the Member States at least six months in advance of their consideration by the General Conference.

2. The General Conference shall have power to adopt by a two-thirds majority rules of procedure for carrying out the provisions of this Article.

Article XIV.

INTERPRETATION.

1. The English and French texts of this Constitution shall be regarded as equally authoritative.

2. Any question or dispute concerning the interpretation of this Constitution shall be referred for determination to the International Court of Justice or to an arbitral tribunal, as the General Conference may determine under its rules of procedure.

Article XV.

ENTRY INTO FORCE.

1. This Constitution shall be subject to acceptance. The instruments of acceptance shall be deposited with the Government of the United Kingdom.

2. This Constitution shall remain open for signature in the archives of the Government of the United Kingdom. Signature may take place either before or after the deposit of

effet lorsqu'ils auront été adoptés par la Conférence générale à la majorité des deux tiers; néanmoins, les amendements entraînant des modifications fondamentales dans les buts de l'Organisation ou des obligations nouvelles pour les États Membres, devront être ensuite acceptés par les deux tiers des États Membres avant d'entrer en vigueur. Le texte des projets d'amendements sera communiqué aux États Membres par le Directeur Général six mois au moins avant d'être soumis à l'examen de la Conférence générale.

2. La Conférence générale aura pouvoir d'adopter à la majorité des deux tiers un règlement en vue de l'application des dispositions du présent article.

Article XIV.

INTERPRÉTATION.

1. Les textes anglais et français de la présente Convention font également foi.

2. Toutes questions et tous différends relatifs à l'interprétation de la présente Convention seront soumis pour décision à la Cour Internationale de Justice ou à un tribunal arbitral, selon ce que décidera la Conférence générale conformément à son règlement intérieur.

Article XV.

ENTRÉE EN VIGUEUR.

1. La présente Convention sera soumise à acceptation. Les instruments d'acceptation seront déposés auprès du Gouvernement du Royaume-Uni.

2. La présente Convention sera déposée dans les archives du Gouvernement du Royaume-Uni, où elle restera ouverte à la signature. Les signatures pourront être apposées

av generalkonferensen med två tredjedelars majoritet; dock att ändringar, som innebära väsentliga förändringar av organisationens syften eller nya förpliktelser för medlemsstaterna, därutöver för ikraftträdande skola kräva godkännande av två tredjedelars av medlemsstaterna. Texterna till ändringsförslag skola av generaldirektören tillställas medlemsstaterna minst sex månader före förslagens behandling av generalkonferensen.

2. Generalkonferensen skall ha befogenhet att med två tredjedelars majoritet antaga regler om förfarandet vid tillämpningen av denna artikel.

Artikel XIV.

TOLKNING.

1. De engelska och franska texterna till denna stadga äga lika vitsord.

2. Varje fråga eller tvist beträffande tolkningen av denna stadga skall hänskjutas till den internationella domstolen eller till skiljedomstol, allt efter vad generalkonferensen härom kan komma att bestämma enligt sin arbetsordning.

Artikel XV.

IKRAFTTRÄDANDE.

1. Denna stadga skall godkännas för att kunna träda ikraft. Dokumenten om godkännande skola deponeras hos brittiska regeringen.

2. Denna stadga skall vara tillgänglig för undertecknande i brittiska regeringens arkiv. Undertecknandet kan ske före eller efter det dokumenten om godkännande depo-

the instrument of acceptance. No acceptance shall be valid unless preceded or followed by signature.

3. This Constitution shall come into force when it has been accepted by twenty of its signatories. Subsequent acceptances shall take effect immediately.

4. The Government of the United Kingdom will inform all members of the United Nations of the receipt of all instruments of acceptance and of the date on which the Constitution comes into force in accordance with the preceding paragraph.

In faith whereof, the undersigned, duly authorised to that effect, have signed this Constitution in the English and French languages, both texts being equally authentic.

Done in London the sixteenth day of November, 1945, in a single copy, in the English and French languages, of which certified copies will be communicated by the Government of the United Kingdom to the Governments of all the Members of the United Nations.

avant ou après le dépôt des instruments d'acceptation. L'acceptation ne sera valable que si elle est précédée ou suivie d'une signature.

3. La présente Convention entrera en vigueur lorsqu'elle aura été acceptée par vingt de ses signataires. Les acceptations ultérieures prendront effet immédiatement.

4. Le Gouvernement du Royaume-Uni notifiera à tous les Membres de l'Organisation des Nations Unies la réception de tous les instruments d'acceptation et la date à laquelle la Convention entrera en vigueur conformément au paragraphe précédent.

En foi de quoi les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention dans les langues anglaise et française, les deux textes faisant également foi.

Fait à Londres, le seize novembre 1945, en un seul exemplaire dans les langues anglaise et française. Des copies dûment certifiées conformes seront remises par le Gouvernement du Royaume-Uni aux Gouvernements de tous les États membres des Nations Unies.

nerats. Godkännande saknar verkan, därest det icke föregås eller efterföljes av undertecknande.

3. Denna stadga träder i kraft, när tjugo av signatärmakterna godkänt densamma. Därefter gjorda godkännanden äga omedelbar verkan.

4. Brittiska regeringen kommer att underrätta varje medlem av Förenta Nationerna om mottagandet av dokument om godkännande och om tidpunkten, då stadgan jämlikt de i föregående moment därom meddelade föreskrifterna träder i kraft.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV ha undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat denna stadga i engelsk och fransk text, båda texterna ägande lika vitsord.

SOM SKEDDE i London den sextonde november 1945 på ett originalexemplar på engelska och franska språken. Bestyrkta avskrifter komma att av brittiska regeringen översändas till alla medlemmar av Förenta Nationerna.

UNESCO

ORGANISATION OCH ARBETSUPPGIFTER

REDOGÖRELSE, PÅ UPPDRAG AV CHEFEN FÖR ECKLESIASTIK-

DEPARTEMENTET UTARBETAD AV SEKRETERAREN

I SVENSKA INSTITUTET,

fil. lic. SVEN RYDBERG

I N N E H Å L L.

- I. Inledning.
 - II. Föregångare.
 - III. Unescos stadga.
 - 1. Huvuduppgifter.
 - 2. Generalkonferensen.
 - 3. Styrelsen.
 - 4. Sekretariatet.
 - 5. De nationella råden.
 - 6. Avtal med andra organisationer.
 - IV. Sekretariatets organisation. Verksamheten.
 - A. Den administrativa avdelningen.
 - B. Programavdelningen.
 - 1. Återuppbyggnad.
 - 2. Undervisning.
 - 3. Naturvetenskap.
 - 4. Samhällsproblem.
 - 5. Kulturell verksamhet.
 - 6. Stipendiatutbyte och folkupplysning.
Upplysning om Unescos arbete.
 - 7. Kritik av verksamheten.
 - V. Budget och finansiering. Medlemsstater.
 - VI. Principiella synpunkter på Unesco.
-

I. Inledning.

Redan innan det andra världskriget nått sitt slut utfördes aktivt arbete för att få till stånd en permanent internationell organisation för frågor på undervisningsväsendets och det allmänna kulturlivets områden inom de allierade nationernas ram. Vid en konferens, som på initiativ av det engelska rådet för uppfostran till världsmedborgarskap (The Council for Education in World Citizenship, CEWS) hölls 1941 i Oxford med pedagoger från olika allierade länder som deltagare, framställdes sålunda förslag om att upprätta en sådan organisation.

Tanken togs sedan upp av den s. k. allierade undervisningsministerkonferensen, en kommitté bestående av de allierade ländernas undervisningsministrar och vissa adjungerade experter, som alltifrån november 1942 höllo regelbundna sammanträden i London i syfte att diskutera återuppbyggnadsproblem på uppfostrans, undervisningens och det allmänna kulturlivets områden efter kriget. Olika av denna konferens tillsatta kommittéer arbetade sålunda med frågor rörande iståndsättandet av förstörda bibliotek, framställningen av skolmateriel och laboratorieutrustningar, film- och radiofrågor, återställandet av bortförda konstverk, kulturavtal och liknande. Strävandena att skapa en internationell organisation för uppfostrings- och kulturfrågor vunno ytterligare styrka genom det intresse, som visades dem från amerikanskt håll. I april 1944 sändes sålunda från Förenta Staterna en officiell delegation för att med den brittiska regeringen och de allierade staternas undervisningsministrar diskutera den konkreta utformningen av en sådan organisation.

Som följd av dessa initiativ blev det på Förenta Nationernas första konferens i San Francisco våren 1945 på förslag närmast av den franska delegationen beslutat att anordna en konferens med uppgift att diskutera upprättandet av en sådan organisation. På inbjudan av de engelska och franska regeringarna hölls denna konferens i London i november 1945, vid vilket tillfälle 44 stater voro representerade, i flertalet fall av sina respektive undervisningsministrar.

Vid detta tillfälle träffades en överenskommelse, enligt vilken Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur¹ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, UNESCO) skulle upprättas som ett av FN:s fackorgan (jfr FN:s stadga art. 55 b, liksom även art. 1: 3, 13 b och 57). Överenskommelsen skulle träda i kraft sedan den ratificerats av 20 stater. Samtidigt inrättades också en förberedande kommission, som omedelbart trädde i verksamhet, med uppgift att tillgodose de aktuella återuppbyggnadsuppgifter, som i samband med krigsslutet gjorde sig gällande på kulturlivets olika områden och i övrigt förbereda organisationens verksamhet. Sedan 29 stater den 4 november 1946 ratificerat överenskommelsen, sammanträdde omkring två veckor

¹ Ordet »kultur» har i Unescos språkbruk i praktiken kommit att bli en sammanfattande benämning för de grenar av kulturlivet, som falla utanför ämnesgrupperna uppfostran och naturvetenskap, d. v. s. närmast humaniora, konst, litteratur, musik samt biblioteks- och museiväsen.

senare organisationens första generalkonferens i Paris, dit man vid Londonkonferensen beslutat att den nya organisationen skulle förläggas. Därmed började Unesco sin verksamhet.

II. Föregångare.

Tanken att skapa en internationell organisation för uppfostrings- och kulturfrågor är icke ny. Unesco har sina rötter i ett flertal organisationer, som redan före det första världskriget, och särskilt under mellankrigstiden, utförde ett omfattande arbete, i vilket även representanter för Sverige togo del. Alla dessa organisationer, vare sig de arbetade som officiella eller enskilda institutioner, hade dock ett betydligt mera begränsat verksamhetsfält och rörde sig med avsevärt blygsammare resurser.

Bland icke-statliga organisationer kan nämnas The International Research Council, som sedermera blev The International Council of Scientific Unions och som ursprungligen bildades oktober 1918—juni 1919; The International Union of Academies, avsedd för humanistiska studier, som tillkom vid en serie konferenser under 1919, och The International Federation of University Women, som började sin verksamhet 1919. Dessutom bör nämnas att en rad redan existerande ungdomsgrupper, religiösa sammanslutningar, kvinnoföreningar och kommittéer med arbete på att skapa internationell förståelse som mer eller mindre central punkt på sitt program vid denna tid utvidgade sin verksamhet samtidigt som ytterligare organisationer av samma slag nyskapades.

Inom NF uppmärksammades givetvis dessa frågor och år 1921 skapades ett konsultativt organ, The International Committee on Intellectual Cooperation med 12 ledamöter. Den franske filosofen Henri Bergson blev dess förste ordförande. Kommittén utrustades med förhållandevis små medel och fick till uppgift att arbeta med vissa begränsade uppgifter, t. ex. att förbereda den naturvetenskapliga forskningens internationella organisation, utveckla kontakter mellan universiteten i olika länder, organisera det internationella utbytet av vetenskaplig litteratur, förbereda bibliografier innefattande en rad olika länders vetenskapliga produktion på skilda områden med flera uppgifter, som nu sysselsätta Unesco. Uppfostringsfrågor lämnades därhän, enär man inom NF var av den uppfattningen, att mera omfattande arbete på uppfostrans fält icke kunde utföras utan att intrång gjordes på medlemsstaternas suveränitet. — Ökad styrka vann organisationen genom det av franska regeringen skapade Institutet för intellektuellt samarbete (Institut de Coopération Intellectuelle), som ställdes under kommitténs ledning. Ett system av rådgivande kommittéer och andra anslutna organ utvecklades allteftersom organisationen växte. 45 stater läto representera sig hos institutet. Från 1938 samarbetade institutet med The International Council of Scientific Unions.

Institutet deltog även i anordnandet av ett antal konferenser med ledande filosofer och författare, vid vilka man sökte komma till rätta med de intellektuella orsakerna till den växande internationella krisen och föreslå bote-medel mot denna.

Den kritik, som vanligen riktades mot institutet, innebar att det engagerade alltför begränsade kretsar i sin verksamhet. Dess exklusivitet hade givetvis sin främsta orsak i de små medel, som stodo till förfogande och gjorde en inriktning på vissa elitgrupper nödvändig. Institutet har nu upphört och dess uppgifter övertagits av Unesco.

År 1928 inrättades ett institut för undervisningsfilm (Educational Cinematographic Institute) i Rom under NF:s auspicier, genom vars arbete bland annat utbytet av undervisningsfilm underlättades.

Nämnas bör också The International Bureau of Education i Genève, som sattes upp 1925 och 1929 fick en halvofficiell ställning. Denna byrå arbetar fortfarande. Dess huvudsakliga uppgift är att vara en internationell insamlings- och upplysningscentral för uppfostringsfrågor, men den utför också fortlöpande undersökningar rörande metoder för uppfostran till internationell förståelse och fred.

Det arbete, som här ovan antytts och som till största delen utfördes under NF:s auspicier, ligger till grund för den nya kulturorganisationen, ehuru denna är ämnad att arbeta på bredare basis, få större uppgifter och överhuvudtaget en mera allomfattande karaktär.

III. Unescos stadga.

1. I inledningen till Unescos stadga (stadgans fullständiga text i bilaga 1) heter det, att krig ha sitt ursprung i människornas sinnen och följaktligen en fred, som är grundad på enbart politiska och ekonomiska överenskommelser mellan regeringarna ej kan bli en fred, som vinner folkens enhälliga, varaktiga och uppriktiga anslutning utan att denna för att bli bestående också måste byggas på mänsklighetens intellektuella och moraliska solidaritet. Därför blir höjandet av kulturen och mänsklighetens fostran till rättfärdighet, frihet och fred en helig plikt, som alla nationer måste uppfylla i en anda av ömsesidig hjälpsamhet.

Det är för att lösa denna uppgift, som Förenta Nationerna upprättat en organisation för undervisning, vetenskap och kultur. Dess syfte är

I. att bidra till fred och säkerhet genom att medelst uppfostran, vetenskap och kultur befordra samarbetet mellan folken i syfte att främja den allmänna aktningen för lag och rätt och för de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende å ras, kön, språk och religion, som Förenta Nationernas stadga tillförsäkrar världens folk.

II. För att nå detta mål skall organisationen

a) medelst alla slag av massupplysning främja folkens kännedom om och förståelse för varandra; och i sådant syfte föreslå lämpliga internationella överenskommelser för att underlätta ett fritt utbyte av tankar och kunskaper i ord och bild;

b) ge kraftiga impulser till folkupplysning och till spridande av kultur genom att samarbeta med medlemsstater, vilka så önska, i utbyggandet av deras verksamhet på undervisningens område,

genom att inleda samverkan mellan nationerna för att gradvis förverkliga idén om lika utbildningsmöjligheter för alla människor utan hänsyn till ras, kön eller ekonomiska och sociala villkor,

genom att föreslå lämpliga uppfostringsmetoder för att förbereda barnen i alla länder för de förpliktelser, som friheten medför;

c) vidmakthålla, främja och sprida kunskap

genom att bevara och skydda världens arv av böcker, konstverk och historiska och vetenskapliga minnesmärken, och genom att föreslå ifrågakommande nationer för ändamålet erforderliga internationella överenskommelser,

genom att främja internationellt samarbete inom alla grenar av intellektuell verksamhet bland annat genom utbyte av personer, verksamma inom undervisning, vetenskap och kultur samt genom utväxling av publikationer, föremål av konstnärligt och vetenskapligt värde samt annat informationsmaterial,

genom att inleda lämpligt internationellt samarbete för att göra material som är tryckt och offentliggjort i ett land tillgängligt för medborgare i alla länder.

III. Med hänsyn till angelägenheten av att självständigheten, ursprungligheten och den fruktbarande mångsidigheten inom medlemsstaternas kulturer och undervisningssystem bevaras är det organisationen förbjudet att ingripa i frågor, som väsentligen falla inom vederbörande stats egen jurisdiktion.

Rätt till medlemskap i Unesco ha alla medlemmar i FN. Dessutom kunna icke-medlemsstater efter förslag av Unescos styrelse och efter godkännande av FN:s sociala och ekonomiska råd inväljas genom beslut av Unescos generalkonferens, fattat med två tredjedelars majoritet. Ett exempel härpå är Schweiz, som är medlem av Unesco men ej av FN. Uteslutning ur FN skall medföra uteslutning också ur Unesco.

Unesco är organiserat med en generalkonferens (General Conference) som högsta myndighet, en styrelse (Executive Board) och ett sekretariat.

2. De allmänna riktlinjerna för Unescos arbete fastställas av *generalkonferensen*, som normalt samlas en gång om året och består av representanter för de stater, som äro medlemmar av organisationen. Varje medlemsstats regering har rätt att, oberoende av landets storlek, skicka högst fem delegater jämte rådgivande specialister. Till generalkonferensen kan också inbjudas observatörer från icke-medlemsstater liksom från sådana mellanstatliga och internationella organisationer, som ägna sig åt uppgifter inom Unescos verksamhetsområde, t. ex. internationella sammanslutningar på religionens, undervisningens, vetenskapens, kulturens och det sociala livets områden samt organisationer inom FN:s ram som The Food and Agriculture Organisation (FAO) och The World Health Organisation (WHO). Konferensen skall för varje session välja president och övriga funktionärer och sätta upp de kommittéer, som den finner nödvändiga för sitt arbete, t. ex. administrations- och programfrågor. Vid den senaste generalkonferensen uppsattes åtta kommittéer med underutskott.

Utom sin funktion som Unescos högsta myndighet är generalkonferensen också konsultativt organ åt FN. Det åvilar sålunda konferensen att bistå FN med råd »rörande de undervisningstekniska, vetenskapliga och kulturella synpunkter på frågor, som äro av betydelse för FN» (Art. IV: 5).

För beslut om rekommendationer från Unesco till medlemsstaterna kräves enkel majoritet i generalkonferensen. Däremot kräves $\frac{2}{3}$ majoritet för beslut om att lägga fram förslag om internationella konventioner för medlemsstaternas godkännande (Art. IV: 4).

Som exempel på det förra kan nämnas Unescos rekommendation till medlemsstaterna att anordna elementär undervisning för hela befolkningen i respektive länder; som exempel på det senare kan nämnas en konvention, som är under utarbetande och enligt vilken medlemsstaterna skola garantera att deras studieplaner respektive undervisningsväsen på alla stadier äro upplagda så att de gynnsamt inverka på den internationella förståelsen.

Generalkonferensen väljer ledamöterna i Unescos styrelse och utser också generaldirektör på förslag av styrelsen.

Platsen för generalkonferensens möten skall skifta från år till år. Avsikten härmed är dels att sprida kunskap om Unescos verksamhet och syften — detta sker också genom den Unescomånad, som programenligt bör hållas i samband med generalkonferensen — dels att ge konferensdeltagarna, och därigenom medlemsstaterna, möjlighet att lära känna olika länders kultur och aktuella problem på uppfostrans och det allmänna kulturlivets områden. Världlandet väntas därför i samband med konferensens möte anordna föredrag, utställningar, teaterföreställningar och konserter för delegaterna. Ordinarie sammanträden ha hittills hållits i Paris (1946), i Mexico City (1947) och i Beirut (Libanon, 1948). Då dessa sammanträden kommit att bli ekonomiskt mycket betungande för Unesco, samtidigt som de inneburit en svår belastning för personalen, komma mötena sannolikt i fortsättningen att vissa år göras mindre omfattande och förläggas till Paris. Detta blir fallet under innevarande år. 1950 skall mötet hållas i Florens. — I vardera av generalkonferensens två senaste möten deltog omkring 300 delegater och personer i rådgivande ställning. Från Unescos sekretariat hade en personal på omkring 100 personer infunnit sig.

3. När generalkonferensen icke sammanträder är det *styrelsen*, som svarar för organisationens ledning. Denna består av 18 ledamöter valda av generalkonferensen bland delegaterna till denna. Dessutom har även generalkonferensens president säte där såsom rådgivande ledamot. Ledamöterna väljas på 3 år och kunna omväljas en gång. Vid varje sammanträde med generalkonferensen nyväljes en tredjedel av styrelsen. En stat kan inte ha mer än en medlem i styrelsen. Det har emellertid fastslagits, att medlemmarna väljas som personer; de representera generalkonferensen och icke sina regeringar. Vid valet av styrelseledamöter skall sörjas för att de olika grenarna inom kultur, vetenskap och undervisning liksom samtidigt de olika geografiska områdena och kulturkretsarna bli på ett rättvist sätt representerade. Styrelsen skall själv välja sina funktionärer bland ledamöterna. Den skall sammanträda minst två gånger om året och dessutom på kallelse av ordföranden, som är skyldig att sammankalla till extra sammanträde då sex ledamöter så fordra. Ett arbetsutskott bestående av 9 ledamöter kan sammankallas vid behov och kan fatta beslut för styrelsen särskilt i frågor rörande ekonomi och utnämningar.

Styrelsens ledamöter åtnjuta i motsats till delegaterna till generalkonferensen ersättning för resor och sammanträden av Unesco.

4. *Sekretariatet* slutligen har i sin spets en generaldirektör vald på sex år. Mandattiden för den första innehavaren av denna post, dr. Julian Huxley, inskränktes dock på dennes egen begäran till endast två år. För närvarande är dr. Jaime Torres Bodet, tidigare Mexikos utrikesminister, generaldirektör. Han valdes vid generalkonferensens möte i Beirut 1948. Hans mandattid är sex år. Direkt eller genom representant skall generaldirektören utan rösträtt deltaga i alla generalkonferensens, styrelsens och de olika kommittéernas sammanträden. Han skall leda det löpande arbetet och utarbeta en verksamhetsberättelse till generalkonferensen, som framlägges av styrelsen med eller utan eget yttrande. Det framhålles, att sekretariatet i sitt arbete uteslutande bör ledas av internationella synpunkter. Dess medlemmar få sålunda icke begära eller mottaga instruktioner från någon regering eller myndighet utanför organisationen.

Av stor vikt anser man vara att Unesco icke bara har en effektiv centralorganisation utan också har aktiva organ i de olika medlemsstaterna,

nationella råd (National Commissions). I själva verket beräknas dessa spela en minst lika viktig roll som sekretariatet för genomförandet av Unescos program. Enligt stadgan (Art. VII) ha alla medlemsstater skyldighet att föranstalta om samarbete mellan å ena sidan sammanslutningar i det egna landet representerande undervisning, vetenskap och kultur och å andra sidan Unesco, och stadgan uttalar sig för att i detta syfte nationella råd upprättas i medlemsstaterna med representanter för regeringen och sådana sammanslutningar. Sammansättningen och organisationen förutses givetvis kunna skifta betydligt från land till land.

De nationella råden skola

- 1) tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande lands regering beträffande alla frågor som röra Unesco,
- 2) tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande lands delegation till Unescos generalkonferensmöten,
- 3) råda vederbörande regering i fråga om utnämningen av delegater till generalkonferensen samt
- 4) verka som förbindelseorgan mellan Unesco och de organisationer och institutioner inom vederbörande land, vilka äro verksamma på uppfostrans, vetenskapens och kulturens områden.

En viktig uppgift för de nationella Unesco-råden är också att genom upplysningsverksamhet av olika slag i respektive länder skapa förståelse och intresse för Unescos uppgifter och arbete.

Genom rådens försorg böra också de rapporter utarbetas, som medlemsstaterna enligt art. VIII i stadgan regelbundet skola insändas till Unesco angående lagstiftning och statistik på undervisningens, vetenskapens och kulturens områden i respektive länder liksom beträffande de åtgärder, som träffats med anledning av generalkonferensens rekommendationer och konventioner.

I september 1948 hade 28 medlemsstater bildat sådana råd. Dessa ha i de olika länderna fått en mycket varierande utformning. För detaljer beträffande de nationella rådens organisation hänvisas till bilaga 3.

Ett mindre sekretariat är inom Unesco skapat särskilt för att uppehålla kontakten med dessa råd. Fjorton medlemsstater ha dessutom särskilda representanter ackrediterade vid Unesco.

6. Formella *avtal* om samarbete ha av Unesco träffats med FN i enlighet med FN-stadgans art. 57 angående fackorganens anknnytning till FN, och med flera av dess fackorgan, t. ex. FAO, ILO (International Labour Organisation) och WHO. I dessa fall är framför allt den av FN tillsatta administrativa kommittén för koordination (Administrative Committee of Coordination) samarbetsorganet. Avtal ha också träffats med en lång rad internationella organisationer på t. ex. det humanistiska och naturvetenskapliga området. Av särskild vikt är givetvis samarbetet med International Bureau of Education, med vilken Unesco står i mycket intim kontakt. Ännu flera äro de institutioner, med vilka Unesco regelbundet samarbetar utan att detaljerade och formella avtal ännu träffats.

IV. Sekretariatets organisation. Verksamheten.

Sekretariatet, som redan flera gånger omorganiserats och för närvarande åter är föremål för en grundlig översyn, har i stort sett följande uppläggning.

Dess ledning utövas, som tidigare nämnts, av en generaldirektör. Vid

sin sida har denne en ersättare (Deputy Director-General) som beskrives som generaldirektörens alter ego och helt inträder i dennes funktioner då generaldirektören är frånvarande. För att skapa garantier för enhetlighet i ledningen ha dessa bägge gemensam byrå. Närmast under dessa sortera två biträdande generaldirektörer (Assistant Directors-General), av vilka den ene leder sektionen för uppfostran och undervisning, den andre sektionen för kulturell verksamhet. De delta också tillsammans med ledningen i utformandet av riktlinjerna för Unescos löpande arbete. Den övriga personalen — sekretariatet beräknas under 1949 i allt komma att sysselsätta högst 723 personer — är uppdelad efter ett system med 18 grader, med ställning och avlöning efter FN:s förebild.

Själva arbetet inom Unesco är numera uppdelat på två stora avdelningar, en administrativ avdelning med arbetet fördelat på nio byråer och en programavdelning, organiserad på sex sektioner.

A. Den administrativa avdelningen.

Den administrativa avdelningen innefattar generaldirektörens byrå, byråer för kontakt utåt, d. v. s. med FN och dess övriga fackorgan och med andra internationella och nationella sammanslutningar, med vilka Unesco samarbetar, en särskild, mindre byrå i New York med uppgift att svara för kontakten med FN och representera Unesco vid dess olika sammanträden, jämte byråer för personal, kassa och räkenskaper, budget, den administrativa skötseln och för konferensförberedelser. En byrå, som inom en organisation av denna art måste bli särskilt omfattande, är givetvis den, som skall svara för tolkningar vid sammanträden, översättningar, framställningen av förhandlingsdokument etc. — i samband med alla konferenser och sammanträden inom Unesco utsändas sålunda utförliga föredragningslistor och protokoll till samtliga medlemsstater. Denna byrå kallas »bureau of central administrative services».

Det har stundom riktats kritik mot Unescos administrativa avdelning. Dels har man menat att den skulle vara för stor, dels att dess personal i alltför stor utsträckning skulle vara sysselsatt med ett ofruktbart kontrollarbete av programsektionerna. Av Unescos ledning har med anledning härav framhållits, att kontrollarbetet i första hand gäller finanserna och budgeten samt att Unescos administration bland annat på grund av dess internationella karaktär på många punkter blir ytterst komplicerad. Sålunda beräknas organisationens budget i dollar medan medlemsavgifterna kunna betalas i tre olika valutor, dollar, engelska pund och franska francs. En annan komplicerande faktor är den osäkra valutasituationen i Frankrike, där sekretariatet är beläget. Då Unesco till helt nyligen i stor utsträckning måst arbeta med korttidsanställd personal har personalbyråns arbete blivit betydande. På grund av bland annat det stora antalet konferenser inom Unesco och det omfattande tryckta eller stencilerade material, som måste utgå — Unesco har tre förhandlingsspråk (working languages) engelska, franska och, med vissa inskränkningar, spanska — gäller detsamma också byrån för »central administrative services». Det måste emellertid i detta sammanhang konstateras att framställningen och distributionen av förhandlingsdokument och informationsmaterial särskilt under Unescos första verksamhetstid skedde med alltför stor rundhänthet. På denna punkt har en åtstramning skett. Ytterligare åtgärder för att koncentrera och effektivisera arbetet på den administrativa avdelningen ha utlovats av den nytillträdande generaldirektören.

För närvarande går ungefär en fjärdedel av Unescos budget till administrationsavdelningen och närmare hälften av personalen arbetar på denna avdelning.

Ett förhållande som avsevärt komplicerat och hämmat arbetet på samtliga avdelningar har varit att de två senaste generalkonferenserna hållits på så stort avstånd från Unescos huvudkvarter.

B. Programavdelningen.

Programavdelningen har sektioner för (1) återuppbyggnad, (2) undervisning och uppfostran, (3) naturvetenskap, (4) samhällsproblem, (5) kulturell verksamhet och (6) stipendiatutbyte och folkupplysning samt upplysning om Unescos arbete.

Då i det följande en kort översikt lämnas för dessa sektioners verksamhet är framställningen givetvis schematisk. Beträffande praktiskt taget alla projekt av större omfattning gäller självfallet att två eller flera sektioner samarbeta för deras genomförande.

Ett gemensamt drag för alla sektioner är den vikt, som ständigt lägges vid arbetet på att förbättra de internationella kontakterna mellan olika nationella grupper och sammanslutningar; samtliga programsektioner bemöda sig därför om ett nära samarbete med sådana grupper på uppfostrans, vetenskapens och kulturens områden. Den verksamhet, som bedrivs, är framför allt stödjande och stimulerande. Det framhålles ofta, att Unesco varken är ett internationellt universitet, en forskningscentral eller ett understödsorgan för återuppbyggnaden utan framför allt har utredande, stödjande och animerande uppgifter.

1. *Återuppbyggnad.* Återuppbyggnaden på uppfostrans, vetenskapens och kulturens områden i krigshärjade länder har satts som Unescos första och mest trängande uppgift. Genom organisationens försorg har en undersökning av hjälpbehoven verkställts i tills vidare 29 krigshärjade eller bristfälligt utrustade länder över hela världen. Unesco, som ju icke självt kan finansiera den återuppbyggnad, som fordras, agerar i första hand som central för upplysningar åt andra organisationer om var hjälpbehovet är störst liksom om hur återuppbyggnaden fortskrider. På Unescos initiativ bildades således i maj 1947 representanter för 52 frivilliga sammanslutningar ett temporärt internationellt råd för återuppbyggnad på undervisningsområde (Temporary International Council for Educational Reconstruction, TICER). Unesco ställer sekretariat till förfogande för TICER.

Unesco har också genomfört aktioner för att skaffa medel för inköp av undervisningsmateriel, laboratorieutrustningar etc. Under 1948 hade sålunda materiel till ett värde av \$ 50 000 000 delats ut i krigshärjade länder huvudsakligen som en följd av Unesco-kampanjer. Medlen hade i första hand insamlats i Förenta Staterna; stora bidrag hade också lämnats av t. ex. Canada, Storbritannien och Norge. Dessutom hade Unesco ur egna fonder bidragit med \$ 400 000.

Till hjälp vid undervisningen på orter, där vanligt undervisningsmateriel helt saknas, t. ex. i de härjade distrikten i Polen och Grekland, har organisationen låtit utarbeta handledningar. En månadspublikation, Reconstruction Newsletter, ger aktuella uppgifter om återuppbyggnadsarbetets fortgång. Andra publikationer av intresse i detta sammanhang äro broschyrerna Universities in Need, vari lämnas en kortfattad redogörelse för de

högre undervisningsanstalternas tillstånd i en rad krigshärjade länder, och *Improvisations in the Teaching of Science*, vilken innehåller anvisningar om hur experiment kunna anordnas med enkla och lättåtkomliga hjälpmedel.

Unescos undersökningar ha också omfattat biblioteken i en rad länder. Olika åtgärder ha vidtagits för att avhjälpa bristen på litteratur. Mikrofilm och andra bildhjälpmedel ha därvid kommit till användning. För att underlätta utbytet av böcker nationerna emellan har Unesco också bidragit till att bokcentraler organiserats i olika länder, bland annat i Storbritannien och Canada. För att meddela upplysningar angående tillgängliga böcker och tidskrifter och befordra utbytet av sådant material publiceras även en månatlig, tvåspråkig biblioteksbulletin (*Unesco Bulletin for Libraries*). Den distribueras för närvarande till omkring 6 500 institutioner.

Intresset för återuppbyggnadsproblemen stimuleras genom utsändandet av broschyrer och filmer.

En ny uppgift för organisationen har f. ö. blivit arbetet bland flyktingarna i konfliktområdet i Främre Orienten.

Det kan i detta sammanhang påpekas, att Unesco utom i medlemsstaterna också bedriver en viss verksamhet i Tysklands tre västliga zoner. Denna har till främsta uppgift att sprida upplysning om Unescos arbetsuppgifter och mål, men dessutom håller numera ett visst samarbete på att etableras med tyska vetenskapsmän och kulturpersonligheter, tidskriftsutbyte planeras och vissa av sektionen för samhällsproblem bedrivna undersökningar utsträcks att omfatta även Tyskland. Unescos verksamhet i Tyskland har däremot icke karaktären av återuppbyggnadshjälp. Överenskommelse har träffats om en efter samma linjer upplagd verksamhet i Japan.

2. *Sektionen för undervisning* har till generell uppgift att främja allas rätt till undervisning oavsett nationalitet, religion, ras eller kön. Den utsänder expertkommissioner (*Educational Missions*) för att biträda mindre utvecklade länder vid utbyggandet av deras undervisningsväsen. Sådana kommissioner ha sänts till Afganistan och Filippinerna. Men i första hand fyller Unesco denna uppgift genom att verka som upplysnings- och rådgivningscentral i uppfostringsfrågor. Den utarbetar översikter och meddelar upplysningar om betydelsefulla förbättringar i fråga om metoder och teknik på området. Även då det gäller den vid organisationens start så mycket omtalade världsomfattande attacken mot analfabetismen, som alltså skulle gälla jordens halva befolkning, är Unescos verksamhet numera huvudsakligen av dylik clearingkaraktär.

En liknande svängning har också inträtt beträffande den försöksverksamhet i form av en rad »pilot projects», som Unesco vid sin tillkomst startade för att i vissa begränsade, outvecklade områden pröva nya metoder för att höja befolkningens andliga och kulturella standard. Stationer för sådana försök ha upprättats på Haiti, i Kina, i Brittiska Östafrika (Nyassaland) och i Peru. Det har emellertid så småningom framgått att en isolerad aktion från Unescos sida icke har någon möjlighet till framgång på grund av dåliga materiella och hygieniska förhållanden i dessa trakter. I den mån projekten fullföljas kommer detta därför att ske i intimt samarbete med de internationella närings- och hälsoorganisationerna (FAO och WHO). Arbetet är upplagt på lång sikt.

Sektionen arbetar också med en undersökning av lärarnas levnadsvillkor i syfte att få dem så ordnade, att dessa både kunskapsmässigt och socialt

kunna göra en fullvärdig insats. Detta sker givetvis i intimt samarbete med olika lärarorganisationer och internationella organ på undervisningens område, främst The International Bureau of Education.

Under 1949 kommer en världskonferens om folkbildningsfrågor (Adult Education) att sammankallas av Unesco. Den skall hållas i Danmark. En handbok i dessa frågor kommer att publiceras.

En rad praktiska initiativ ha tagits för att stödja uppfostran till internationell förståelse. Metoderna för att utveckla det mellanfolkliga samförståndet ha analyserats. Som ett särskilt framgångsrikt och värdefullt moment i detta avsnitt av verksamheten betecknas de internationella seminariekurser, där lärare från olika länder ha fått mötas för att diskutera olika undervisningsfrågor, t. ex. lärarutbildningen och undervisningen i internationella frågor. Sådana kurser ha tills vidare anordnats i Frankrike, Tjeckoslovakiet, Storbritannien och Förenta Staterna. För 1949 planeras en liknande kurs i Fjärran Östern, liksom också stöd åt ytterligare en, som skall hållas i Latinamerika rörande analfabetismen. Den granskning, som de nordiska länderna redan företagit av de olika ländernas läroböcker främst i historia för att få bort formuleringar som leda till en nedvärdering av andra länder i elevernas ögon, har Unesco tagit upp i världsskala. Unesco söker också främja tillkomsten av diskussionsgrupper med syfte att behandla internationella problem och förbättra kontakten mellan sådana grupper i olika länder liksom det överhuvudtaget arbetar på att öka utbytet av kulturprodukter länderna emellan och på att utveckla internationella studiecentra.

Organisationen understödjer anordnandet av internationella ungdomsläger. Även de krigsskadade barnens problem uppmärksammas.

En internationell tävlan att skriva en uppsats över ämnet »Together we build a new world» har anordnats för barn och ungdom.

3. *Den naturvetenskapliga sektionens* arbete har betecknats som särskilt framgångsrikt. En viktig orsak till framgången har varit att man på naturvetenskapens område kunnat samarbeta med redan tidigare väl utvecklade internationella organ. Sektionen tjänstgör i första hand som en internationell central med stödjande och samordnande uppgifter. Med The International Council of Scientific Unions har Unesco sålunda träffat avtal om stöd till rådets verksamhet samt samarbete i gemensamma frågor. Tack vare Unesco ha de olika unionerna varit i stånd att intensifiera sin verksamhet. Organisationens har också tagit initiativ till bildandet av nya unioner, t. ex. för kristallografi, för teoretisk och tillämpad mekanik och för naturskydd.

Unesco underlättar på olika sätt anordnandet av internationella kongresser och konferenser, t. ex. cytologkonferensen i Stockholm 1947, genetikkongressen sammastädes 1948 och kongressen för mentalhygien i London samma år.

Unesco deltar också i ordnandet av t. ex. den konferens, som 1949 skall hållas i USA rörande utnyttjandet av världens naturtillgångar. Organisationen utdelar också rese- och forskarstipendier. Under 1948 bidrog sålunda Unesco till resor för omkring 450 personer från olika länder, bland annat Sverige, i samband med ett femtiotal internationella kongresser, liksom till utgivandet av ett fyrtiotal rapporter, bulletiner och tidskrifter förutom till vidmakthållandet av ett trettiotal laboratorier och andra vetenskapliga institutioner främst i de krigshärjade länderna. Till understöd för kongresser har Unesco för 1949 anvisat ett belopp av \$ 200 000.

En förmedlingstjänst för vetenskaplig litteratur och apparatur har också upprättats.

För att underlätta det internationella samarbetet på vetenskapens olika områden har man också vidtagit åtgärder för att samordna utgivandet av index till vetenskapliga serier, sammanfattningar av publikationer och avhandlingar o. d. Under 1949 kommer Unesco att sammankalla en internationell konferens rörande dessa frågor.

Slutligen ägnar Unesco också intresse åt frågor rörande naturvetenskapernas popularisering.

Av särskild betydelse har varit att Unesco upprättat ett antal vetenskapliga fältstationer i olika delar av världen, vilka ligga långt från de stora forskningscentra. Genom detta initiativ har man bland annat velat söka förbättra kontakten och samarbetet mellan dessa avlägsna länders vetenskapsmän och deras kolleger i andra områden. Stationer ha hittills inrättats i Montevideo, Cairo, Nanking och senast i New Delhi. Stationen i Sydamerika, nu i Montevideo (tidigare i Rio de Janeiro), som är den först upprättade, har till särskild uppgift att planera för Amazonprojektet, ett av Unescos mest uppmärksammade företag.

På organisationens initiativ har nämligen i Manaus vid Amazonfloden upprättats ett internationellt institut för att genom vetenskapliga undersökningar främja tillvaratagandet av naturtillgångarna i Amazonbäckens urskogsområde samt bidra till områdets utforskande ur etnologiska, geografiska, biologiska, mineralogiska och botaniska synpunkter. Institutet har nu efter långa förberedelser börjat sitt arbete. Det skall bli ett centrum för vetenskaplig utbildning och för kulturellt utbyte. Man beräknar också att utforskandet av detta stora och rika, men otillräckligt kända område skall leda till betydelsefulla åtgärder för höjandet av levnadsstandarden i världen, dels direkt genom att ge utgångspunkter för områdets exploatering, dels indirekt genom att ge lärdomar, som kunna tillämpas i andra glest befolkade och ekonomiskt outnyttjade tropiska urskogsområden.

Unesco arbetar också för att stimulera och samordna verksamheten vid de internationella höjdforskningsinstitutionerna.

Planer för inrättandet av två nya vetenskapliga institutioner skola utarbetas under 1949, en för en internationell beräkningscentral (International Computation Centre), en för ett internationellt institut för forskning rörande den torra zonen (International Institute of the Arid Zone).

4. *Sektionen för samhällsproblem* arbetar främst med sociologiska frågeställningar.

Sektionens arbete domineras av en på bred basis igångsatt undersökning av orsakerna till de spänningar i samhället, som ogynnsamt påverka den internationella förståelsen. Nära förbunden härmed är en omfattande, komparativ undersökning, som lagts upp i syfte att utröna vilka drag som äro karakteristiska i olika länders kultur, idealbildning och rättsförhållanden och vilken uppfattning olika nationer ha om sig själva och sina grannar. Avsikten med dessa företag är i sista hand att, sedan tillräckligt material föreligger, med psykologiska och andra metoder söka påverka människornas attityd fram mot en bättre förståelse för egna problem och en riktigare uppskattning av andra folk. I samband härmed undersökas även orsakerna till uppkomsten av en aggressiv nationalism. Monografier framställande olika nationers livsstil och livsåskådning liksom undersökningar angående olika nationers sätt att uppfatta sig själva och främmande folk äro under

utarbetande. Dessa undersökningar beröra tills vidare ett tiotal länder bland annat Förenta Staterna, Storbritannien, Frankrike, Norge och Schweiz.

Inom denna avdelning utföres också arbete med sikte på att skapa bättre internationella kontakter och bättre organisation på socialvetenskapernas och statsvetenskapens område.

De mänskliga och sociala relationerna studeras också från filosofiska och humanistiska utgångspunkter, t. ex. genom att man anordnar diskussioner och verkställer undersökningar rörande den filosofiska bakgrunden till olika »fundamentala begrepp» som frihet, demokrati och jämlikhet och till olika ideologiska konflikter.

Unesco har också gjort förarbeten till utgivandet av en allmän vetenskaps- och kulturhistoria, avsedd att tjäna som bakgrund till det fortsatta arbetet på ökad internationell förståelse.

5. I *sektionen för kulturell verksamhet* ha sammanförts avdelningar för konst och litteratur, för filosofi och humaniora samt för museer och bibliotek.

På dessa områden ha en rad åtgärder vidtagits för att främja det internationella samarbetet. Sålunda söker Unesco med stöd av The International Union of Academies få till stånd ett internationellt råd av sammanslutningar på de humanistiska områdena på samma sätt som redan skett inom naturvetenskaperna.

Ett internationellt teaterinstitut med uppgift att underlätta det internationella utbytet på detta område t. ex. beträffande pjäsval, dekorationer etc. har tack vare sektionens arbete kunnat upprättas. Ett musikinstitut av samma uppläggning planlägges också. Förberedelser ha gjorts för att få till stånd ett intensifierat utbyte av artiklar mellan olika länders tidskrifter. I undervisningssyfte har ett antal serier högklassiga reproduktioner av konstföremål lagts upp, vilka sedan skola sändas ut på vandringsutställningar. Verksamheten skall utsträckas till att omfatta reproduktion även av unika kulturdokument i olika länder. Man verkar också för att olika länders klassiska litterära och vetenskapliga verk (»great books») skola utkomma i goda översättningar.

När det gäller museifrågor samarbetar Unesco intimt med internationella museirådet (International Council of Museums). Organisationen verkar för att sprida upplysning om utvecklingen av museiteknik och uppmuntrar utbyte av utställningar olika medlemsstater emellan. Vid generalförsamlingens sammanträde i Mexiko visades för övrigt bland annat en utställning illustrerande modern svensk museiteknik. Unesco publicerar också kvartalskriften *Museum* (på engelska och franska), en fortsättning av den av Institut de Coopération Intellectuelle utgivna *Museion*.

Till museernas tjänst upprättar Unesco förteckningar över existerande internationella vetenskapliga bibliografier berörande olika ämnesområden samt uppmuntrar till utgivandet av sådana bibliografier på områden, som ännu ej blivit täckta liksom också till utgivandet av förteckningar över medlemsstaternas mera betydande och representativa verk inom vetenskap, kultur och undervisning.

6. *Stipendiatutbyte och folkupplysning. Upplysning om Unescos arbete.* Stor vikt lägges inom Unesco vid att få till stånd ett på bred bas upplagt utbyte av specialister inom olika fack mellan länderna. För närvarande arbetar organisationen också med att söka få till stånd ett register innehållande alla typer av stipendier och understöd, som utdelas av olika länder

och äro tillgängliga för personer, som önska resa utomlands i studiesyfte. Ett första resultat av denna undersökning föreligger numera i bokform och omfattar uppgifter om över 10 000 stipendier från ett tjugotal olika länder. Unescos eget stipendiatprogram fram till oktober 1948 omfattade 60 egna stipendier och 125 utdelade av Unesco men ställda till förfogande av olika givarestater. Under 1949 beräknar Unesco kunna utdela 25 stipendier à \$ 3 200 vardera. Unescos egna stipendier äro avsedda att utdelas till personer som nått en »viss mognad» och önska bedriva studier eller forskningar inom Unescos intressesfär, t. ex. naturvetenskap, folkuppfostran, de krigsskadade barnens uppfostringsproblem, bibliotekskunskap, skoladministration, konstnärlig eller musikalisk uppfostran.

Unesco arbetar även för att stimulera medlemsstaterna att sinsemellan ingå kulturavtal.

Inom samma sektion arbetas också med folkupplysningsmedlen (mass media) press, radio och film. Arbetet syftar här till att i fredens och det internationella samförståndets tjänst intensifiera den fria förmedlingen av idéer, dels genom att förbättra de rent materiella förhållandena på dessa områden — detta sker genom en världsomfattande undersökning rörande behovet av tekniska hjälpmedel på pressens, radions och filmens område (jämför under 1) — dels genom att undersöka vilka hinder som existera för det fria utbytet av informationer genom text och bild (tullar, postbefordringsavgifter, språksvårigheter etc.) i syfte att såvitt möjligt undanröja eller minska dessa, dels slutligen arbetar en »projects division» med att utvälja och skissera lämpliga ämnen, som kunna popularisera Unescos idéer, först och främst på den internationella förståelsens område, ämnen som sedan, utarbetade enligt avdelningens riktlinjer, äro avsedda att spridas genom radio, press och film över hela världen. Sålunda kommer denna avdelning under 1949 att i stor utsträckning koncentrera arbetet på att »i livlig, aktuell och dramatisk form» framställa innebörden och betydelsen av den av Förenta Nationernas generalförsamling antagna Förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

En nyhetsbulletin för radio (»Unesco News Broadcast») kommer att under 1949 utskickas varje vecka; överenskommelse om bulletinens utsändning, helt eller delvis, har träffats med några hundratal radiostationer.

Arbetet på att underlätta utbytet av informationer har burit frukt bland annat genom att generalförsamlingen vid sammanträdet i Beirut fastställde texten till en internationell konvention att utsändas till medlemsstaterna för godkännande med syfte att underlätta utbytet av filmer och radioinspelningar av pedagogisk eller kulturell karaktär.

Som ett led i arbetet på att underlätta det internationella idéutbytet har också ett system med s. k. bokkuponger utarbetats för att underlätta inköp av böcker i länder med mjuk valuta från hårdvalutaländer. Bokkupongerna, vars värde är bestämt i dollar, komma att kunna köpas efter officiell kurs i mjukvalutaländerna och gälla vid inköp av böcker och publikationer av kulturellt eller vetenskapligt värde. Projektet befinner sig för närvarande på experimentstadiet.

»Projects division» har å sin sida även gjort förarbeten till en s. k. Calendar of World Affairs, som skall innehålla uppgifter om viktiga förhållanden och händelser inom uppfostran, vetenskap och kultur. Den har också förberett filmförteckningar rörande olika slags undervisnings- och upplysningsfilmer.

Vid FN:s konferens 1948 om informationsfriheten (Freedom of information) tog Unesco aktiv del. Möjligheterna att skapa ett internationellt institut för press och information undersökas.

Unesco undersöker också förhållandena beträffande copyright i olika länder i syfte att förbereda en världskonvention på detta komplicerade område. En informationsbulletin utges i frågan och en världskonferens rörande internationella författar- och förlagsrättigheter förberedes i samarbete med berörda institutioner.

Sektionen arbetar också för att främja utvecklingen av offentliga bibliotek till centraler för uppfostran till internationell förståelse. Som ett led i dessa strävanden understödjer Unesco även utgivandet av bibliografier.

En central för utbyte av information beträffande förhållanden och institutioner på kulturlivets område i olika länder liksom beträffande personer verksamma inom uppfostran, vetenskap och kultur har inrättats. Denna central har också ansvaret för Unescos publikationer.

I direkt syfte att sprida kunskap om och skapa förståelse för Unescos program arbetar inom denna sektion fyra avdelningar med uppgift att hålla kontakt med och utveckla de nationella råden och att publicera Unescos allmänna informationsorgan *The Courier* (engelsk, fransk och spansk upplaga).

Denna redogörelse för Unescos viktigaste permanenta uppgifter, liksom för ett antal projekt, som för närvarande äro aktuella inom organisationen, torde ge ett begrepp om dess ytterst mångförgrenade verksamhet. Det har också från olika håll framhållits att just denna mångsidighet kommit att alltför mycket anstränga organisationen och givit dess verksamhet en splittrad och fragmentarisk karaktär. Orsaken till denna splittring torde i första hand böra sökas i de mycket omfattande och detaljerade instruktioner, med vilka generaldirektörens verksamhet åtminstone fram till den senaste generalkonferensen utstakats och där ett mycket stort antal ytterst disparata initiativ rekommenderats för omedelbar åtgärd. Vid den senaste generalkonferensen skar man emellertid ner antalet direktiv betydligt. Däremot har det ansetts riktigt, att Unesco icke blott sysslar med begränsade, förhållandevis snabbt genomförda uppgifter utan också arbetar med på längre sikt upplagda planer.

Vid flera tillfällen har det också framhållits, att flera av projekten, bland annat inom sektionen för samhällsproblem (4), lagts upp alltför stort och därför illa rimma med Unescos tämligen blygsamma ekonomiska resurser. Även de ambitiösa planerna på att befordra det fria utbytet av idéer och informationer, eller folkupplysningsprogrammet äro fortfarande utformade på ett sätt, som icke står i proportion till medelstillgången. De svenska forskningsrådets samlingsdelegation har också i en framställning till Kungl. Maj:t den 22 nov. 1948, där anslutning till Unesco förordas, framhållit, att »återhållsamhet i fråga om alltför vittsvävande projekt och en säkrare förankring i realistiskt tänkande otvivelaktigt skulle vara önskvärd» inom Unesco. Liknande tankegångar ha vid olika tillfällen även framförts av bland annat Danmarks delegater till Unescos konferenser. I själva verket torde också en utveckling mot en koncentration av arbetsuppgifterna och en fastare planläggning hålla på att ske.

Beträffande själva arbetsmetoden har man bland annat kritiserat systemet att kringvända synnerligen omfattande frågeformulär, vars fullständiga besvarande inte sällan skulle inneburi verkliga forskningsuppgifter. Metoden att på denna väg söka erhålla upplysning om t. ex. de olika nationella kulturernas ursprung och utveckling, deras kontakter med andra kulturer

och resultaten av dessa, karakteristiska drag m. m. förefaller sålunda icke ändamålsenlig. En ändring på denna punkt har ställts i utsikt. — Man har också på vissa håll tyckt sig finna en viss benägenhet från Unescos sida att starta egna projekt av samordnande karaktär, t. ex. beträffande vetenskapliga tidskrifter och serier, utan att tillbörlig hänsyn därvid tagits till redan existerande organ, då ett stöd till dessa kanske dock på ett billigare sätt kunnat leda till samma resultat.

V. Budget och finansiering. Medlemsstater.

Den budget, som fastställdes vid generalkonferensen i Paris 1946 för Unescos första verksamhetsår (1947), slutade på \$ 6 950 000. Av detta belopp avsågs \$ 950 000 att finansiera den förberedande kommitténs arbete, d. v. s. verksamheten intill den 31/12 1946.

Under 1948 arbetade Unesco med en budget på \$ 7 682 637, för 1949 har summan höjts till \$ 7 780 000.

Till jämförelse kan nämnas att Förenta Staterna använder ungefär dubbla beloppet för sin kulturella upplysningsverksamhet i utlandet medan den engelska organisationen med dessa uppgifter (The British Council) arbetar med en budget av ungefär samma storleksordning.

De viktigaste utgiftsposterna i Unescos budget för 1949 äro

A. Administration och löner: \$ 2 019 798.

B. Programsektionerna:

1. Återuppbyggnad	420 638
2. Uppfostran	810 165
3. Naturvetenskaperna	679 505
4. Samhällsproblem	405 913
5. Kulturell verksamhet	523 667
6. Stipendiatutbyte och folkupplysning	1 518 048
	<hr/>
	4 357 936.

Återstoden av summan går till underhållskostnader, inköp av materiel av olika slag, inredning, sjukvård etc. Dessutom tillkommer en reserv på \$ 133 526.

Unescos verksamhet finansieras genom avgifter från medlemsstaterna efter samma grunder som gälla för betalningarna till FN med vissa modifieringar beroende på att medlemsstaterna i de bägge organisationerna icke äro helt desamma. Unesco räknade vid den senaste generalkonferensen i nov.—dec. 1948 44 medlemsstater. Från den 1 januari 1949 ha dessutom Schweiz, Siam och Monaco inträtt som medlemmar i organisationen.

I bilaga 4 lämnas en förteckning på medlemsstaterna, jämte den skala efter vilken medlemsstaternas bidrag för 1949 beräknats skola utgå.

Utom medlemsavgifter lämna medlemsstaterna bidrag efter samma proportioner till en rörelsefond om \$ 3 000 000. Detta belopp står räntefritt till Unescos disposition men förblir medlemsstaternas egendom.

VI. Principiella synpunkter på Unesco.

I tidigare avsnitt har den diskussion refererats, som gällt Unescos administration (s. 51) och den konkreta uppläggningsen av organisationens verksamhet (s. 58). På Unescos uppgift och verksamhet ha emellertid även lagts synpunkter av mera principiell art.

Då organisationen bildades yppades sålunda tvivel på att undervisningsarbetet över huvud skulle kunna spela någon roll för att bevara och bygga freden. Man framhöll att uppfostran i och för sig inte innebar någon garanti för utvecklingen av ett fredligt sinnelag, och som exempel härpå anförde man Tyskland. På detta har från Unescos sida svarats, att man är medveten om att kunskap i och för sig är neutral ur moralisk synpunkt, men framhållit att ett elementärt mått av bildning är ett nödvändigt instrument för den uppfostran till bättre mellanfolklig förståelse, som man önskar bedriva.

Ett problem av allvarigare art härleder sig ur det förhållandet, att Unesco fått till uppgift icke blott att verka som en allmän clearingcentral beträffande undervisnings- och kulturfrågor, utan även att verka för utbredandet av positiva idéer om mänskliga fri- och rättigheter liksom för det fria utbytet av personer och informationer. Härvid har organisationen inte kunnat undgå att möta kritik och motstånd från sådana håll, där man befarat att dessa sidor av Unescos verksamhet skulle komma att utnyttjas i politiska syften. Särskilt uppmärksammas har den kritik varit som ur dessa synpunkter riktades mot Unesco av en jugoslavisk delegat vid generalför-samlingens första sammanträde (Jugoslavien undertecknade Unescos instiftelsesdokument, men har aldrig ratificerat överenskommelsen) och en tjeckoslovakisk och en polsk delegat vid det andra. Det har också framhållits att just denna mera aktiva del av Unescos program avhållit Sovjetunionen från att inträda i organisationen, medan samma stat visat intresse för Unescos förmedlande uppgifter.

För närvarande föreligger emellertid ingen tendens inom Unescos ledning att uppgge organisationens arbete på fostran till fred och ökad mellanfolklig förståelse eller på att underlätta ett friare utbyte av idéer och informationer mellan folken efter de uppdragna riktlinjerna.

Bilaga 3.

P. M.

ANGÄENDE NATIONELLA UNESCO RÅD

INNEHÅLL.

- I. Unescos stadga och rekommendationer.
 1. Upprättande och sammansättning.
 2. Arbetsuppgifter.
 - II. Översikt över nationella råd i Danmark, Norge, Brasilien, England, Frankrike, Nederländerna, Nya Zeeland, Polen och U. S. A.
 - III. Riktlinjer för svenskt nationellt Unescoråd och förslag om tillsättande av provisoriskt dylikt.
-

I. Unescos stadga och rekommendationer.

Bestämmelser angående de nationella råden återfinnas i Unescos stadga, artiklarna IV: 1 och VII:1—3. Källorna för Unescos särskilda rekommendationer redovisas i samband med referat av dessa.

1. *Upprättande och sammansättning.* Artikel VII: 1 lyder: »Varje medlemsstat skall vidtaga efter sina särskilda förhållanden lämpade åtgärder för att med organisationens verksamhet samordna de viktigaste inhemska sammanslutningar, som ägna sig åt undervisning, vetenskap och kultur, i första hand genom bildande av ett nationellt råd bestående av representanter för regeringen och dylika sammanslutningar».

I denna artikel fastställs således, att nationella råd eller samarbetsorgan skola upprättas.

Detta understrykes ytterligare av generalkonferensen, som i nästan likalydande resolutioner vid samtliga sammanträden uppmanar sådana medlemsstater, som ännu ej upprättat dylika organ, att snarast möjligt vidtaga åtgärder för uppfyllande av bestämmelsen i stadgans artikel VII (Report from General Conference, First Session s. 195—6; protokoll från General Conference, Second Session, Annex VII:9:1; och General Conference, Third Session, Annex VI, 3 C/107).

Beträffande de nationella rådets sammansättning utsåges i Unescos stadga endast, att de skola bestå av representanter för statliga myndigheter och sådana sammanslutningar, som ägna sig åt undervisning, vetenskap och kultur. I övrigt givas inga direkta anvisningar, utan medlemsstaterna lämnas full frihet att upprätta sådana nationella råd, som äro bäst lämpade för deras speciella förhållanden. Vissa rekommendationer ha emellertid lämnats av Unescos styrelse. I rapport från dess andra sammanträde 1947 (Rapport från Unesco, Exec. Board, Sec. session, item 11/d/ii Paris 1947) framhålles vikten av, att de nationella råden på så bred bas som möjligt representera alla sidor av undervisning, vetenskap och kultur, inklusive yrkesorganisationer, fackföreningar (labour) etc. — »Det synes viktigt», säger man vidare, »att de nationella råden och samarbetsorganen åtnjuta frihet att handla som nationella, kulturella enheter i respektive länder och inte endast som organ för regeringarna».

Sättet för utseendet av medlemmar i de nationella råden överlämnas helt till respektive staters egna avgöranden. I praktiken har detta så gott som överallt inneburit, att medlemmarna officiellt utsetts av vederbörande regeringar i egenskap av enskilda eller som representanter för betydande institutioner inom Unescos arbetsområde; dock att dessa institutioner i flertalet fall själva ägt föreslå medlemskandidater. Det förekommer även, exempelvis i Frankrike, att de nationella råden erhållit bemyndigande att själva utse en del av ledamöterna.

2. *Arbetsuppgifter.* De nationella rådets arbetsuppgifter framgå delvis av följande avsnitt i stadgan.

IV:A:1: »Generalkonferensen består av representanter för de stater, som äro medlemmar av organisationen. Varje medlemsstats regering utser högst

fem delegater, som skola väljas i samråd med vederbörande nationella råd, om sådant finnes, eller med organisationer och institutioner inom undervisning, vetenskap och kultur».

VII:2: »Förefintliga nationella råd eller nationella samarbetsorgan skola tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande delegation till generalkonferensen ävensom åt vederbörande lands regering i frågor, som röra organisationen. De tjänstgöra som förbindelseled i alla frågor av intresse för organisationen».

De nationella rådens främsta arbetsuppgifter kunna således i enlighet med bestämmelserna i stadgan angivas enligt följande:

1) att råda vederbörande regering i fråga om utnämningen av delegater till generalkonferensen,

2) att tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande lands delegation till generalkonferensen,

3) att tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande lands regering beträffande alla frågor som röra Unesco,

4) att verka som förbindelseorgan mellan Unesco och sådana organisationer och institutioner inom vederbörande land, som äro verksamma på undervisningens, vetenskapens och kulturens område.

Unescos styrelse har därtill i förut nämnda rapport framhållit som några av de nationella rådens angelägnaste uppgifter att inom det egna landet sprida kunskap om Unesco och främja förståelsen för dess allmänna syftsmål. Därjämte böra de uppmuntra organisationer och enskilda att aktivt deltaga i genomförandet av av Unesco fattade beslut och rekommendationer. Vidare böra de nationella råden medverka vid rekryteringen av personal till Unescos sekretariat, vid utseende av stipendiater m. m. samt upprätthålla goda förbindelser sinsemellan.

I Unescos egna uppgifter i detta sammanhang ingår främst att tjäna som en central, från vilken arbetet stimuleras och samordnas och att tillse, att all information rörande såväl den centrala organisationen och dess verksamhet som de nationella råden göres tillgänglig för alla medlemsstater samt att befrämja ett aktivt samarbete mellan dessa.

Styrelsen betonar vidare kraftigt de nationella rådens betydelse för genomförandet av Unescos program. Unesco har icke möjlighet att nå några väsentliga resultat, anser man, om icke arbetet decentraliseras och de skilda programpunkterna anpassas efter förhållandena i olika länder. Styrelsen hoppas, att en sådan decentralisering kombinerad med en intim samordning skall kunna göra Unesco till en levande verklighet för medlemsstaternas innevånare.

För att de nationella råden skola kunna arbeta och förbindelserna mellan dem och Unesco skola kunna upprätthållas på ett tillfredsställande sätt, är det nödvändigt, framhåller styrelsen vidare, att varje sådant råd utrustas med ett ständigt och kompetent sekretariat och att kontakten mellan detta och Unescos sekretariat blir så intim och direkt som möjligt. Lämpliga kommunikationskanaler får i varje särskilt fall inrättas med hänsyn till respektive regeringars önskemål och behovet att hålla dem informerade. Gjorda erfarenheter visa, att i några fall korrespondens måste sändas till nationella råd genom regeringskanaler, medan i andra fall vederbörande regeringar medgivit direkta förbindelser. [Rapport från Unesco (Exec. Board) Sec. Session, Paris 1947].

II. Nationella råd i vissa länder.

Enligt rapport från Unescos generaldirektör till den tredje generalkonferensen i Beirut 1948 visar erfarenheten, att Unescos syften blivit bäst kända och dess arbetsuppgifter effektivast kunnat genomföras i sådana stater, där nationella råd inte blott finnas till namnet utan även utföra ett reellt arbete.

Sådana nationella råd finnas f. n. (jan. 1949) i följande 28 stater och äro under upprättande i ytterligare ett 10-tal medlemsstater. (Report of the Director General on the activities of the organisation in 1948, s. 87 f. f.)

Australien	Italien
Belgien	Kina
Bolivia	Libanon
Brasilien	Mexico
Brittiska Riket	Nederländerna
Columbia	Norge
Danmark	Nya Zeeland
Dominikanska Republiken	Peru
Ecuador	Polen
Filippinerna	Sydafrikanska Unionen
Frankrike	Ungern
Haiti	USA
Honduras	Venezuela
Iran	Österrike

I nyss nämnda rapport understrykes även vikten av att de nationella råden ha god kontakt dels med Unescos sekretariat i Paris och dels sinsemellan. Vid Unescos sekretariat i Paris har i enlighet med beslut av generalkonferensen i Mexico 1947 bland annat en särskild avdelning med uppgift att stå de nationella råden till tjänst med råd och anvisningar upprättats.

I det följande lämnas en framställning av, hur olika länder löst frågan om Unescorådets sammansättning och organisation.

Danmark. »Den danske Unesco-Nationalkommission» upprättades och började sin verksamhet den 1 juli 1947. Förutom ordföranden, undervisningsministern, består kommissionen av 12 medlemmar, var och en med personlig suppleant. Medlemmarna utses direkt av Undervisningsministeriet för en tid av 2 år och omfattar representanter för undervisning, vetenskap, bibliotek, konst och press. Man har även vid valet tagit viss hänsyn till politiska förhållanden. För att upprätthålla kontakt med organisationer inom Unescos arbetsområde har kommissionen anmodat cirka 50 viktigare institutioner och organisationer på det kulturella området att utse vardera en rådgivare till kommissionen med uppgift att stå denna till tjänst i angelägenheter rörande ifrågavarande område.

Kommissionens sekretariat ligger under Undervisningsministeriet och en av dess tjänstemän är kommissionens sekreterare. Förbindelsen mellan kommissionen och Unescos sekretariat upprätthålles både på diplomatisk och direkt väg. Viktigare saker behandlas av hela kommissionen medan löpande ärenden expedieras av ett arbetsutskott.

Förutom i Unescos stadgar omnämnda arbetsuppgifter har kommissionen

under 1948 anordnat ett nordiskt möte om ungdoms- och folkbildningsarbete, sammankallat en konferens av danska sakkunniga för att dryfta »Tensions affecting international understanding», i samförstånd med »Dansk Samråd for Forenede Nationer» planerat en upplysningskampanj i skolorna om Förenta Nationerna och dess verksamhet samt förbereder för närvarande en internationell konferens 1949 för folkbildningsmän. Kommissionen har ävenså utsett danska representanter till Unescos lärarseminarier, vetenskapliga konferenser m. m. och föreslagit danskar för Unesco-stipendier.

Norge. »Den norske nasjonale komité for Unesco» utnämndes av »Kirke- og undervisningsdepartementet» i september 1946 och består av 31 medlemmar med Expeditionschefen i Kulturavdelningen som ordförande. De representera norska staten (5), universitet och högskolor (5), vetenskapliga institutioner och museer (4), lärarorganisationer (6), konstrådet (3), folkupplysningsnämnden (3), m. fl. institutioner (5). Organisationernas representanter utses på förslag av respektive organisationer. Kommittén har inom sig valt ett arbetsutskott på 9 personer.

Antalet medlemmar är icke fastlåst till 31. Det kan utan vidare utökas, om så finnes lämpligt. Det föreligger icke heller något hinder för att i kommittén placeras även enskilda personer, som det anses önskvärt att få med i Unescoarbetet och som icke representera någon viss institution eller organisation. Kommitténs medlemmar skola utnämnas för 3 år och skall enligt ett visst system en partiell förändring äga rum varje år. För genomförandet av speciella arbetsuppgifter ha särskilda utskott tillsatts, i vilka även icke medlemmar i kommittén ingå.

Kommittén har till sitt förfogande ett särskilt sekretariat. Kontakten mellan detta och Unesco upprätthålles icke på diplomatisk väg utan är direkt.

Från kommitténs verksamhet kan nämnas, att genom dennas försorg ha 1948 3 stipendier à 2 500 norska kronor, avseende studier vid universitet i Oslo, Geofysiska institutet och Lantbrukshögskolan, ställts till förfogande för Unesco. Vidare har man valt ut och rekommenderat personer som sökt stipendier utlysta av Unesco och tagit ut kandidater till Unescos seminarier för lärare sommaren 1948 m. m.

I samarbete med »FN-Sambandet» i Norge har kommittén utgivit en skrift om Unesco. Likaså har den, också i samarbete med FN-Sambandet, försett bildningsorganisationer och liknande institutioner med material, föredragshållare etc., för att sprida upplysning om Unescos mål och verksamhet.

Då nationalkommittén skall vara Unesco behjälplig vid bland annat undersökningar av facklig art, organisering av eventuella Unesco-konferenser, att aktivisera och hjälpa regeringen för att få genomförda Unescos rekommendationer till medlemsstaterna och vara rådgivare för sin regering och för sekretariatet i Unesco när det gäller nya förslag, utnämning av delegater och experter etc., tillsattes på kommitténs årsmöte i juni 1948 ett speciellt programutskott på 4 medlemmar med uppgift att bedöma Unescos program, ge förslag till kommittén om vad den kan och bör delta aktivt i med utsikt till praktiska resultat och på vilket sätt arbetet bör organiseras på dessa områden.

Brasilien. I maj 1946 grundades det »brasilianska institutet för undervisning, vetenskap och kultur», som även fungerar som Brasiliens nationella

Unescoråd. Förutom att stimulera det kulturella utbytet med utlandet och verka för ökad kunskap om Brasilien i utlandet, erhöll det nämligen till uppgift att upprätthålla förbindelser med Unesco.

Institutets medlemmar (deltagare i generalförsamling) skola utgöras av:

20 regeringsrepresentanter, utnämnda av republikens president;

2 tjänstemän i utrikesministeriet;

1 representant vardera för nationella grupper (uppgifter om antalet saknas) inom uppfostran, vetenskaplig forskning och kultur, att utses av utrikesministern.

Institutets beslutande organ är en styrelse och ett konsultativt råd. Styrelsen består av representanter för regeringen och de deltagande organisationerna med chefen för utrikesministeriets kulturavdelning som generalsekreterare. Konsultativa rådet består av 40 av institutets medlemmar, innefattande de regeringsrepresentanter, som ej äro ledamöter av styrelsen. De övriga ledamöterna väljas av institutets generalförsamling.

Brittiska Riket. Med hänsyn till det stora antal sammanslutningar, vilkas krav måste beaktas och med vilka samarbete måste sökas, har man i Storbritannien liksom även i *Australien* intagit den ståndpunkten, att ett enda nationellt Unescoråd, om det skulle göras verkligt representativt, skulle bli alldeles för stort. I stället har man tillsatt ett antal fristående samarbetsorgan för respektive undervisning, naturvetenskap, samhällsvetenskap, massupplysning, konst, bibliotek och museer, vilka tillsammans täcka hela området för Unescos verksamhet. Dessutom finnes en samordnande kommitté med 21 av regeringen utsedda medlemmar under ordförandeskap av undervisningsministern. Denna kommitté har till uppgift att verka som rådgivande organ för regeringen och delegaterna till Unescos generalförsamling i allmänna Unescofrågor och att samordna de ovannämnda samarbetsorganens arbete.

Som exempel på samarbetsorganens sammansättning må nämnas, att detta på undervisningens område består av 45 personer, av vilka 40 utsetts av lärarorganisationer, undervisningsmyndigheter, tekniska institutioner, universitet, fackföreningskongressen och olika enskilda organisationer. De återstående 5 medlemmarna utses av de 40 organisationsrepresentanterna. Den samordnande kommitténs sekretariat tillhandahålles av undervisningsministeriet, medan övriga organ ha egna, fristående sekretariat.

Frankrike. En i augusti 1946 tillsatt provisorisk kommitté avlöstes genom ett dekret av den 23 februari 1948 av en definitiv sådan. Denna består av:

25 medlemmar representerande parlamentet, »franska unionen» (l'Assemblée de l'Union française) och administrationen,

9 medlemmar, av vilka 5 representera Franska Institutet och 4 fackföreningarna,

9 medlemmar direkt utsedda av övriga medlemmar,

37 medlemmar valda av olika institutioner och organisationer för vetenskap, uppfostran och andra kulturella grupper.

Medlemmarna, vilka utses för en tid av 3 år, välja själva ordförande, men deras förslag skall underställas konseljpresidenten för godkännande.

Kommissionens sekretariat omhänderhas av »Organisationen för uppfostran, vetenskap och kultur» (l'Association pour l'éducation, la science et la culture), som konstituerades den 16 maj 1947.

Nederländerna. Det nederländska nationalrådet upprättades 1947. Det består av 37 ledamöter, av vilka 13 representera undervisning, 5 natur- och samhällsvetenskap, 3 ungdomsorganisationer, 8 allmän kulturell verksamhet, 4 kolonierna och 4 regeringen.

Nya Zeeland. Nationalrådet för Nya Zeeland består av 15 ledamöter:

a) en representant vardera för undervisningsdepartementet, departementet för vetenskaplig och industriell forskning, inrikesdepartementet och »radiotjänst»;

b) sju personer, utnämnda av undervisningsministern bland personer, föreslagna av godkända nationella organisationer;

c) fyra personer, utnämnda av undervisningsministern på rekommendation av under a) och b) nämnda ledamöter.

Intresserade organisationer äro berättigade att hos nationalrådet ansöka om erkännande som samarbetsorgan, och nationalrådet äger föreslå undervisningsministern sådant godkännande.

Polen. Den polska organisationen (Nesco) består av:

1) delegater från de olika departement, som beröras av Unescofrågor (undervisnings-, kultur- och de sköna konsternas- samt utrikesdepartementen),

2) representanter för mera betydande nationella organisationer för uppfostran, vetenskap och kultur. Ungefär 50 organisationer äro företrädde under denna rubrik,

3) enskilda personer, som inbjudits medverka med hänsyn till sina särskilda förtjänster inom internationellt-intellektuellt samarbete.

Undervisningsministern är rådets ordförande. Nesco anpassar sin organisation efter Unescos.

Nesco har till syfte att tillse, att polsk uppfostran, vetenskap och kultur representeras i utlandet och att främja kunskapen om främmande länders kultur och om Unescos ideal i Polen.

USA. Det amerikanska nationella Unescorådet, som konstituerades i september 1946, skall bestå av högst 100 medlemmar, utnämnda av utrikesministern. Av dessa skola 60 utgöras av representanter för lika många enskilda organisationer, som äro verksamma på undervisnings, vetenskapens och kulturens område, och högst 40 av framstående personer, av vilka högst 10 skola inneha ämbeten underställda Förenta Staternas regering, högst 15 skola vara representanter för statliga och kommunala myndigheters intressen samt högst 15 kunna fritt utväljas.

Medlemmarna av den förstnämnda kategorien skall utses på förslag av respektive organisationer. Vid rådets bildande utvalde utrikesministern 50 av de 60 organisationer, som skulle representeras i detta, de återstående 10 utsågos av rådet självt. Enligt förordningen om rådet är det skyldigt att årligen granska förteckningen över de representerade organisationerna och att, om det finner önskvärt revidera densamma.

Av de ursprungliga medlemmarna utsågs $\frac{1}{3}$ för ett år, $\frac{1}{3}$ för två år och $\frac{1}{3}$ för tre år. I fortsättningen skola alla utses för tre år. En och samma person får icke kvarstå som medlem under mer än två perioder i följd.

I förordningen om det nationella rådet ålägges det de uppgifter, som enligt stadgan för Unesco skola tillkomma de nationella råden, samt dessutom att verka för ökad förståelse för Unescos allmänna syftemål hos det amerikanska folket. Det amerikanska Unescorådet har även skyldighet att

varje år på olika platser i landet anordna allmänna Unescoskonferenser, till vilka organisationer, som äro aktiva inom Unescos verksamhetsområde, skola inbjudas att sända representanter. Härigenom beredes även sådana institutioner och sammanslutningar, som inte äro representerade i det nationella rådet, möjlighet att göra en aktiv insats i Unescoarbetet.

Rådet skall årligen förrätta val av en ordförande och tre vice ordföranden samt av ett verkställande utskott bestående av — förutom ordföranden och vice ordförandena — 15 personer.

Det nationella rådet skall vidare årligen hålla ett ordinarie sammanträde. Det kan dessutom sammankallas av nyss nämnda utskott eller av utrikesdepartementet och skall kallas till sammanträde om begäran därom framställs av minst 35 medlemmar.

Utrikesdepartementet tillhandahåller rådet dess sekretariat, kallat utrikesdepartementets avdelning för Unescoärenden (Unesco Relations Staff). Sekretariatets chef skall vara rådets och verkställande utskottets sekreterare.

III. Riktlinjer för svenskt nationellt Unescoråd.

Med hänsyn till bestämmelserna i Unescos stadgar samt generalkonferensens och styrelsens tidigare refererade rekommendationer synes det önskvärt, att ett särskilt svenskt Unescoråd med ett sekretariat tillsättes. (Härför talar också synpunkten, att med tanke på den betydande medlemsavgift, som Sverige kommer att få betala till Unesco, ansträngningar också böra göras för att tillfullo utnyttja de fördelar en anslutning kan medföra. Detta torde knappast låta sig göras utan ett nationellt råd med ett effektivt arbetande sekretariat.

Beträffande ett dylikt råds *sammansättning* synes man böra utgå ifrån att dels sådana områden inom svenskt kulturliv, som motsvara Unescos verksamhetsområden, nämligen undervisning (omfattande sådan på låg- och högstadiet, lärarutbildning samt folkbildningsarbete), naturvetenskap, samhällsvetenskap, allmän kulturell verksamhet (omfattande konst, litteratur, filosofi och humaniora, museer och bibliotek), internationell utbytes-, stipendie- och hjälpverksamhet samt allmän upplysningsverksamhet (press, radio och film) bli representerade och att dels vederbörlig hänsyn toges till speciella svenska förhållanden, särskilt folkrörelsernas betydelse och insatser i svenskt kulturliv.

De arbetsuppgifter ett dylikt råd kan väntas erhålla framgå i allmänna drag av föregående redogörelse för Unescos stadgar och rekommendationer. Mera konkret torde dessa uppgifter för rådet kunna beräknas innebära följande:

1. Att upprätta förslag till delegater till Unescos generalkonferenser.
2. Att uppdraga riktlinjer och rekommendationer för nämnda delegaters ställningstagande vid generalkonferenser.
3. Att taga ställning till viktigare frågor i samband med Unescos verksamhet och politik samt lämna rekommendationer beträffande dessa till regeringen.
4. Att tjänstgöra som förbindelseorgan mellan Unesco och vederbörande svenska institutioner och organisationer. Detta kan beräknas innefatta mottagande av förfrågningar från Unesco och dessas remittering till lämpliga institutioner samt övervakning att de besvaras eller i vissa fall direkt ut-

redning och handläggning; vidarebefordran av informationer från Unesco exempelvis angående stipendier, konferenser, kurser och dylikt samt motsvarande informationer från svensk sida till Unesco; upprätthållande av kontakter med nationella råd i andra länder, i första hand de nordiska samt bevakande av Sveriges intressen i Unesco och iakttagande av utvecklingen där. I detta sammanhang torde också kunna nämnas sådana uppgifter som att utse svenska stipendiater och deltagare i konferenser, sakkunnigsammanträden, kurser och dylikt liksom att föreslå svenska funktionärer till Unescos sekretariat.

5. Att i Sverige verka för spridande av kunskap om Unesco och dess syftemål samt för ökad internationell förståelse. Detta kan exempelvis ske genom förmedling av nyhetsmaterial och material för föreläsare, understöd för utgivande av publikationer om Unescos verksamhet, anordnande av konferenser m. m.

6. Att fullfölja av Sverige hittills bedriven kulturell hjälpverksamhet.

7. Att bedöma och om så anses lämpligt allmänt understödja av Unesco bedriven verksamhet och projekt inom Unescos ram.

En undersökning av redan existerande organisationer, som skulle kunna tänkas komma ifråga för genomförande av ovannämnda uppgifter ger vid handen, att endast två dylika finnas, nämligen Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet och Samarbetskommittén för demokratiskt uppbyggnadsarbete (SDU).

Svenska institutet är en av staten och enskilda industrier och organisationer understödd institution, som enligt stadgarna har till uppgift att »till gagn för Sveriges kulturella, sociala och ekonomiska förbindelser med utlandet samordna och stödja den upplysningsverksamhet om Sverige i utlandet, som redan pågår, samt att, där så kan befinnas behövt och lämpligt, upptaga nya verksamhetsgrenar i kulturutbytets tjänst». Denna verksamhet innebär givetvis å ena sidan, att institutet redan har tillgång till sådana informationer och erfarenheter, som kan vara av betydelse även för ett svenskt Unescoråd. Å andra sidan skiljer sig institutets målsättning från Unescos och ett uppdrag för institutet att fungera som svenskt Unescoråd utomlands skulle kunna missuppfattas som ett försök att helt sammankoppla upplysningsverksamhet om Sverige med Unescoarbetet. Någon väsentlig ekonomisk besparing torde ett dylikt uppdrag till Svenska institutet icke heller komma att medföra, då detta för genomförandet av ifrågakommande uppgifter kommer att vara beroende av särskilda anslag härför.

Samarbetskommittén för demokratiskt uppbyggnadsarbete, som grundades 1944 och för sin verksamhet erhåller ekonomiskt understöd dels av statsmedel och dels från folkrörelserna, har som huvudsakligaste arbetsuppgifter genomförande av kulturell hjälpverksamhet i Mellaneuropas krigshärjade länder. Dessutom genomför kommittén en omfattande utbytesverksamhet inom folkrörelsernas ram, inkluderande lärar-, folkbildnings-, ungdoms- och kvinnoorganisationer samt Kooperation och fackföreningar. Dessa organisationer äro också representerade i kommitténs styrelse, som väljes av en ombuds församling representerande ett 30-tal större organisationer. Kommittén saknar emellertid representanter för ett flertal grenar av Unescos verksamhetsområden. I en skrivelse till Konungen av den 11 juni 1947 har ett av kommittén och dess medlemsorganisationer för Unescofrågor särskilt tillsatt utskott självt framfört den uppfattningen, att ett särskilt Unescoråd bör bildas. Kommittén kan i så fall förväntas komma

att uppgå i detta, eventuellt om så anses lämpligt som en särskild sektion för genomförande av kulturellt hjälparbete och visst internationellt utbyte.

Det synes för undvikande av överorganisation och dubbling angeläget för ett Unescoråd att upprätthålla intimt samarbete såväl med nu nämnda som med andra organisationer och institutioner verksamma inom områden som sammanfalla med Unescos. Detta bör exempelvis beträffande Svenska institutet kunna ske genom om möjligt gemensamma lokaler, remittering till institutet av vissa ärenden, och genom att institutets direktör ingår som medlem av Unescorådets verkställande organ.

Det torde emellertid icke vara rimligt att omedelbart i samband med Sveriges eventuella inträde i Unesco och innan man ytterligare undersökt och erhållit erfarenhet av, vilka fordringar, som kan komma att ställas på ett svenskt nationellt råd, definitivt sammanställa och tillsätta ett sådant. Lämpligast synes vara att följa exemplet från ett flertal andra länder och tillsätta en mindre förberedande kommitté bestående av förslagsvis högst femton ledamöter med uppgift dels att så snart ske kan framlägga förslag om sammansättning av och instruktioner för ett svenskt nationellt Unescoråd och dels att, till dess ett sådant träder i funktion, fungera såsom provisoriskt svenskt Unescoråd. Kommittén bör till sitt förfogande ha ett sekretariat bestående av en sekreterare och ett kanslibitråde, båda heltidsanställda. Härvid beräknas, att vissa arbetsuppgifter, exempelvis större utredningar, skola kunna överlämnas till andra institutioner. Kostnaderna kunna i enlighet med nedanstående beräkningar uppskattas till omkring 50 000 kronor. Det förutsättes härvid, att Kungl. Maj:t skall kunna medgiva viss höjning av detta belopp, om så erfordras.

Beräknade kostnader för nationellt Unescoråd.

Löner: Sekreterare	kronor	14 400	
Kanslibitråde	»	6 600	
Extra arbetskraft	»	2 400	kronor 23 400
Expenser	»	10 800	
Upplysningsverksamhet	»	3 000	
Resor m. m.	»	3 000	
Kommittéarvoden åt ledamöter	»	1 800	
Utredningskostnader m. m.	»	8 000	
			Summa kronor 50 000

Kommentarer till kostnadsberäkningar.

Sekreterare: Förhållandevis stora krav måste ställas på sekreterarens förmåga till självständigt arbete och på hans kännedom såväl om svenska institutioner och organisationer på ifrågavarande område som om internationella organisationer och deras arbetsformer. Det förutsättes också, att ifrågavarande uppdrag endast innebär ett tillfälligt förordnande och att föreslaget arvode icke skall vara bindande för en kommande lönesättning, vilka förutsättningar även torde gälla för föreslaget kanslibitråde.

Kanslibitråde: Vederbörande bör äga goda språkkunskaper och vara god stenograf och maskinskriverska samt även under sekreterarens frånvaro självständigt kunna handlägga smärre ärenden.

Expenser: Dessa torde komma att omfatta inköp av viss kontorsutrustning såsom skrivbord, skrivmaskin och dylikt samt dessutom böra täcka löpande kostnader för telefon, porto och kontorsmaterial av förbrukningskaraktär.

Upplysningsverksamhet: Denna post innefattar stencilering, eventuellt tryckning och utsändande av upplysningsmaterial om och för Unesco; även så kan det tänkas önskvärt att smärre bidrag kunna lämnas för föredrag om Unesco.

Resor: Häri inkluderas resor för kommittéledamöter och sekreteraren för deltagande i sammanträden och eventuella nordiska konferenser samt för ett besök av en person hos Unescos sekretariat i Paris.

Utredningskostnader m. m.: Denna post innefattar arvoden och eventuella kostnader för erforderliga utredningsuppdrag, som av kommittén i dess egenskap av provisoriskt Unescoråd kan komma att överlämnas till sakkunniga eller andra institutioner.

FÖRTECKNING

ÖVER

MEDLEMSSTATER I UNESCO OCH AV DESS GENERALKONFERENS FASTSTÄLLDA KVOTER FÖR MEDLEMSAVGIFTERNA 1949.

(Avskrift ur Unesco General Conference, Third Session Annex II.
Resolutions on financial questions, Item 4 (b) ii,
24 december 1948).

★

	Med 45 med- lemsstater (inkl. Schweiz)	Med 44 med- lemsstater (exkl. Schweiz)
Australia	2.34	2.39
Austria	0.15	0.15
Belgium	1.61	1.65
Bolivia	0.10	0.11
Brazil	2.21	2.26
Canada	3.81	3.89
China	7.15	7.29
Colombia	0.42	0.43
Cuba	0.32	0.34
Czechoslovakia	1.08	1.10
Denmark	0.94	0.96
Dominican Republic	0.06	0.06
Ecuador	0.06	0.06
Egypt	0.94	0.96
France	7.15	7.29
Greece	0.21	0.21
Haiti	0.05	0.05
Hungary	0.17	0.17
India	3.86	3.94
Italy	1.86	1.90
Libanon	0.07	0.07
Liberia	0.05	0.05
Luxembourg	0.06	0.06
Mexico	0.74	0.75

	Med 45 med- lemsstater (inkl. Schweiz)	Med 44 med- lemsstater (exkl. Schweiz)
Netherlands	1.67	1.70
New Zealand	0.60	0.61
Norway	0.60	0.61
Peru	0.23	0.23
Philippines	0.34	0.36
Poland	1.13	1.15
Salvador	0.06	0.06
Saudi Arabia	0.10	0.11
Switzerland	1.71	—
Syria	0.15	0.15
Turkey	1.08	1.10
Union of South Africa	1.32	1.35
United Kingdom	13.55	13.83
United States of America	38.47	38.93
Uruguay	0.21	0.21
Venezuela	0.31	0.33
Afganistan	0.06	0.06
Honduras	0.05	0.05

INNEHÅLL.

	Sid.
Departementschefen	2
Stadga för Unesco (bilaga 1)	11
Unescos organisation och arbetsuppgifter (bilaga 2)	43
PM angående nationella Unescoråd (bilaga 3)	61
Förteckning över medlemsstater (bilaga 4)	73